

BULLETIN 4/97

Banisteriopsis Caapi

Národní protidrogová centrála

PRAHA

JABLKO NEPADÁ

DALEKO OD STROMU

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Ročník 1997

Číslo 4

INFORMAČNÍ BULLETIN

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA
PRAHA

Čtvrtletník

Obsah :

- 1. Česká republika - „Liberalizátoři versus represionisté ?“**
/JUDr. Jiří KOMOROUS, Národní protidrogová centrála/
- 2. Problematika novorozenců drogově závislých matek.**
/Z.Straňák, Novorozenecké oddělení ÚPMD Podolí, Praha/
- 3. Yaye.**
/Miloš Vaněček, Národní protidrogová centrála/
- 4. Pohled do historie - Vyhláška ministra zahraničních věcí O jednotné úmluvě o omamných látkách vydaná dne 27.května 1965.**
/Miloš Vaněček, Lenka Šubrtová, Národní protidrogová centrála/
- 5. Drogy, kriminalita, prevence.**
/doc.Ing.Renata Štablová CSc. a kol. - Policejní akademie ČR/
- 6. Pohled do zahraničí.**
/Redakční rada/
- 7. Knižní okénko.**
/Miloš Vaněček, Národní protidrogová centrála/

ČESKÁ REPUBLIKA - „Liberalizátoři versus represionisté“

JUDr. Jiří KOMOROUS

V poslední době jsme svědky stále silnějšího tlaku poměrně úzké skupiny tzv. "liberalizátorů" v České republice doslova bombardující média, poslance, úředníky státní správy apod. zaručenými recepty na řešení drogové situace v ČR. Varovně bubnování před represí, novou totalitou, policejním státem, zavíráním našich dětí, udáváním kamarádů, to jsou jen nejmírnější ukázky silné demagogické, ale především nepravdivé kampaně této skupiny.

Co je nejpikantnější, je zejména poslední trumf této lobby, že prý v žádném případě "nemůžeme tolerovat a nesmíme se smířit s takovou nabídkou drog v ČR jaká je."

Pikantní je na tom zejména ten fakt, že od roku 1991, kdy vznikl centrální policejní útvar boje proti drogové kriminalitě, jsme neustále varovali, že existující legislativa udělá z republiky ráj narkomafií, překupníků a narkomanů a otevře veřejnou drogovou scénu, tak jak se tomu stalo všude ve světě, kde legalizovali drogy, jako u nás po roce 1989. Takže vlastně můžeme konstatovat, že zloděj křičí, chytte zloděje.

Liberalizační lobby provádí k řešení neutěšené drogové situace v ČR medvědí službu. Sedm let cílevědomě zahrnuje dospívající generace fakty, že u nás je vlastně normální situace, že represe nic neřeší, že naše legislativa v oblasti drog (faktická legalizace drog - pozn. autora) je nejmodernější na světě, že zaexperimentovat s drogami si každý může a nic se mu nestane, že s drogami se dá žít, že tady ti zlí policajti chtějí jen represí a válku proti drogám a chudákům nemocným narkomanům a další a další nesmysly. Mezitím se ještě stačí stihnout rozdělit různé peněžní prostředky a ten správný postup boje proti drogám je hotov.

K této lobby se tu a tam připojí někteří "odborníci", kteří by rádi také ukázali světu, jak jsou erudovaní a chrání naše děti a navrhnou např. takovou fantasmagorii jako je vydávání heroinu na lékařský předpis. Mimochodem se jedná o britský model, který v polovině 80. let byl britskou vládou velmi rychle ukončen po zjištění, že přispěl k třicetinasobnému nárůstu narkomanů během 10 let ve Velké Británii. Skutečně neskutečné! A pro ČR v dané drogové problematice typické.

Protože se domnívám, že uvedená lobby skutečně podstatně zkresluje zásadní fakta v dané problematice, dovoluji si dále postavit proti sobě některé argumenty liberalizační lobby (jména necht' si čtenář laskavě dosadí sám) - dále LL, a názory, resp. fakta našich zahraničních partnerů.

Začal bych poněkud od vlastního tématu z důvodu, častých argumentů lobby liberalizátorů (dále LL), že údajně čs. policie nemá zahraniční zkušenosti, že je třeba používat nové metody, studovat zahraniční zkušenosti apod. K tomu je možné říci:

1. Drtivá většina policistů NPDC absolvovala kurzy, školení a i dlouhodobé pracovní stáže u Ústřední americké protinarkotické služby DEA, u německého Spolkového kriminálního úřadu (BKA), u Kanadské jízdni policie, u francouzské NPDC (O.C.R.T.I.S.), u Švýcarské protidrogové centrály, a další
2. Činnost, efektivita a výsledky čs. NPDC byly letos na 23.konferenci šéfů NPDC v Alicante ve Španělsku oceněny takovým způsobem, že jsme byli zvoleni viceprezidenty této prestižní konference.

Tolik tedy k zahraničním zkušenostem a výsledkům NPDC z pohledu našich zahraničních západoevropských a zámořských partnerů.

Nyní k vlastní drogové problematice.

1. Je nutno konstatovat, že u nás v žádném případě nelze hovořit o diskusi o legalizaci či nelegalizaci drog.

Česká republika je ve faktickém stavu legalizace drog všech druhů a množství.

Z pohledu UNDCP (OSN), EU a našich zahraničních partnerů absolutně nevyhovující stav, vedoucí ve svých důsledcích mj. k silné koncentraci a "stahování" toxikomanů z celého světa do naší malé republiky v rámci tzv. drogové turistiky.

2. Argument LL:

- a) Ilegální charakter, šíření a konzumace by způsobily nárůst zločinnosti a násilí.
- b) Kdyby drogy byly vydávány legálně, zmizely by obrovské zisky z drog, stejně jako černý trh a kriminální aktivity spojené s potřebou získat peníze na nákup drog.

Skutečnost: (Pramen - Fórum proti legalizaci drog - srpen 1994 - QUANTICO - VIRGINIE - USA)

- a) Legalizace drog nesnižuje kriminalitu a násilí. Zločiny se páchají nejen proto, že lidé chtějí kupovat drogy, ale zejména a častěji proto, že lidé drogy konzumují! Užíváním drog se mění chování lidí a podněcuje jejich kriminální činnost. Užívání drog často přímo souvisí s násilným zločineckým chováním.
- b) Kriminální činnost se v důsledku legalizace nesnižuje, stejně jako odvolání prohibice alkoholu nezmizeli gangsteři.

(Pramen - Journal of the American Medical Association z 7.6.1994)

"Velký počet vražd v New York City souvisí s užíváním kokainu"

(Pramen - zpráva BUREAU of Justice STATISTICS /USA/ z května 1993)

"Mezi osobami odpykávající si trest za krádeže nebo loupeže 6 osob z 10 užívalo drogy v měsíci předcházející zadržení pro spáchaný trestný čin, z toho 4 osoby z 10 byly pod vlivem drog i v době spáchání trestného činu."

Studie dále uvádí, že ve věkové skupině mužů od 18 do 49 let bylo spáchání násilného trestného činu 10x pravděpodobnější u těch osob, které v průběhu posledních let konzumovaly drogy, než u osob, které tyto drogy nekonzumovaly!

(Pramen - International Association of Chiefs of Police - "Violent crime in America" - 1993)

"Užívání drog a trestné činy násilné i nenásilné spolu souvisejí"

3. Argument LL:

- a) Boj proti drogám se nedá ve skutečnosti vyhrát.
- b) Příkladem, jak je takováto snaha marná, je příklad USA.

Skutečnost: (Pramen - NATIONAL HOUSEHOLD SURVEY on DRUG ABUSE USA 94)

Efekt národního programu boje proti drogám v USA

1979 - 24.000.000 aktivních konzumentů drog v USA

1994 - 13.000.000 aktivních konzumentů drog v USA

Počet osob užívajících nelegálně drogy se neustále snižuje!

1980 - 33,7 % konzumovalo marihuanu

1994 - 19 % konzumovalo marihuanu

4. Myšlenka o vydávání heroinu

Zkušenost Velké Británie s běžně dostupným heroinem ukazuje nárůst jeho spotřeby a závislosti!

VB umožnila lékařům předepisovat narkomanům heroin. V polovině 80. let nastal explozivní nárůst počtu osob závislých na heroinu, který se ročně zvyšoval o 30 % !!!!

(Pramen - uznávaný lékařský časopis LANCET - 9.1.1982)

V roce 1970 registrováno 2657 osob závislých na heroinu, v roce 1980 registrováno 5107 osob závislých na heroinu.

(po shora uvedeném experimentu heroin na lékařský předpis)

(Pramen - MUDr. Robert L. Du PONT, bývalý ředitel ústavu NATIONAL INSTITUT on Drug ABUSE - USA)

"Legalizace jakýchkoliv drog vede k velkému nárůstu užívání legalizovaných drog. Legalizace slibuje snížit vysoké náklady na boj proti zneužívání drog, ale nesporně způsobí nevyhnutelný nárůst nákladů, které společnost bude muset vynaložit v souvislosti s legálním užíváním drog."

(Faktický současný stav v ČR - poznámka autora.)

5. Další příklady proti legalizaci drog

- Dr. William OLSON, bývalý zástupce ministerského předsedy pro mezinárodní drogové otázky (Deputy Assistant Secretary of State for International Narcotics Matters), analyzoval obrovský rozsah sociálních nákladů, jimiž jsou v současnosti zatěžováni daňoví poplatníci v důsledku zneužívání drog. Ve svém eseji z roku 1994 "Drug legalization: Getting to No" uvedl následující údaje:
- 25 až 60 % bezdomovců jsou narkomani, jejichž sociální podmínky jsou do značné míry výsledkem závislosti a neschopnosti zacházet s penězi nebo činit rozumná a přiměřená rozhodnutí. Ve stále větší míře jsou podporováni na účet veřejnosti.
- Z celkového počtu 1,2 až 1,5 milionu mladistvých na útěku užívá drogy 75 až 80 % osb.
- Z celkového počtu osob závislých na drogách je 35 až 50 % mentálně postižených, z nichž 50 až 60 % užívá crack a kokain. Z velké části jsou podporováni z veřejných zdrojů.
- Během těhotenství užívá drogy 11 % mladých žen.
- Z celkového počtu živě narozených dětí se 2,5 % tj. přibližně 100.000 dětí, rodí se závislostí na kokainu. Tyto děti mají sníženou intelektuální schopnosti a trpí emocionálními problémy.
- Roční náklady na financování zdravotní péče o narkomany představují částku 50 mld. USD. Tyto výdaje s legalizací nezmizí.
- V USA je přibližně 500.000 osob užívající heroin a 2 miliony osob užívající jiné drogy. Péče o tyto narkomany je pro společnost stále náročnější.
- Jako další příklad je možno uvést, že legalizace hazardních her nezlikvidovala ilegální hazardní hry. Díky legalizovanému hazardu však vznikla zcela nová skupina osob, které nejsou schopny ovládat svou touhu hrát.

6. Argument LL: "Marihuana není žádný problém."

Skutečnost: K vážným vedlejším účinkům marihuany patří:- snížená schopnost T-buněk bojovat s infekcemi, což negativně ovlivňuje imunitní systém:

- opožděná puberta u mladých mužů a žen:
- nízká porodní váha a nejrůznější zdravotní problémy dětí, které se rodí ženám užívajícím marihuanu během těhotenství.

V červenci roku 1995 uspořádalo Ministerstvo zdravotnictví USA první výzkumnou konferenci týkající se marihuany. Na konferenci byly zveřejněny nové informace o dlouhodobých nebezpečích užívání marihuany, např.:

- PhDr. Peter FRIED z Carleton University v Ottawě zjistil, že užívání marihuany během těhotenství má škodlivé účinky na intelektuální schopnosti dětí ještě po deseti i více letech po narození.
- PhDr. Billy MARTIN z Virginia Commonwealth University dokázal pokusy na zvířatech, že nucené užívání marihuany může vyvolat závislost podobně jako u jiných nelegálních drog.
- PhDr. Roger ROFFMAN a PhDr. Robert STEPHENS, z University of Washington dokázali, že marihuana může způsobit vážné dýchací potíže u osob, které po dlouhém užívání marihuany chtějí konzumaci ukončit.

V prohlášení American Medical Association (AMA) se o marihuaně mimo jiné uvádí: "Tento názor AMA není nový; byl přijat již v roce 1969 a znovu potvrzen v roce 1994.

7. Varovné zkušenosti zahraničí:

Velká Británie se pokusila o předepisování heroínu, ale tento pokus vzdala. Až do poloviny šedesátých let měli britští všeobecní lékaři povoleno předepisovat heroín určitým vrstvám narkomanů. V průběhu tohoto experimentu však vznikla drogová scéna mladistvých, která se podstatně lišila od drogové scény starších narkomanů, což uvedl ve svém článku "Against the Legalization of Drugs" v roce 1990 James Q. WILSON.

Britský systém nefungoval. Konzumace drog se zvyšovala, zvláště mezi mladistvými, a mnoho narkomanů se rozhodlo bojkotovat legální experiment a nakupovat dále heroín u překupníků. V roce 1983 začala Velká Británie přecházet na metadon a přestala na klinikách poskytovat heroín, což způsobilo, že stále více narkomanů odcházelo za heroínem k jiným zdrojům. Podle Johna KAPLANA ze Stanford University se počet narkomanů zvýšil na pětinasobek. James Q. WILSON uvádí, že pokus britské vlády o kontrolovanou distribuci heroínu skončil přinejmenším třicetinasobným nárůstem počtu narkomanů v průběhu deseti let.

Nizozemsko má i přes svůj regulovaný program problémy. Nizozemští prokurátoři mají velkou volnost při rozhodování, zda stíhat nebo ignorovat osoby vlastníci malé množství drogy pro osobní použití. V praxi se však marihuana a hašiš kupují zcela otevřeně a konzumují se v kavárnách.

Zdravotnická organizace Amsterdam Municipal Health Service v roce 1992 prokázala nárůst počtu závislých osob, který je možno vysvětlit významným zvýšením nabídky heroínu, což vedlo k poklesu cen této drogy až o 75 %.

Švýcarsko se stalo přitažlivou zemí pro narkomany z celého světa. Jedna z hlavních zkušeností, kterou evropské státy získaly, je skutečnost, že zvýšená tolerance v otázce konzumace drog přivede do země mnoho nevídaných hostů. V roce 1987 povolilo město Curych užívání a prodej drog v části města zvané Platzspitz, přezdívané "Park jehel". O pět let později byl experiment ukončen vzhledem k neúnosnému přílivu narkomanů a rostoucímu počtu úmrtí a násilných trestných činů. V roce 1992 mluvčí radnice v Curychu Andres OHLER v rozhovoru pro New York Times prohlásil, že počet pravidelných narkomanů na Platzspitz vzrostl na několik set v roce 1987 na 20.000. Po uzavření Platzspitzu se cena heroínu v Curychu zdvojnásobila.

Všechny shora uvedené názory, analýzy, závěry a zkušenosti jsou názory atd. zahraničních expertů, povětšinou lékařů, psychologů, sociologů z vyspělých západoevropských zemí a USA.

PROBLEMATIKA NOVOROZENCŮ DROGOVĚ ZÁVISLÝCH MATEK.

Z. STRAŇÁK, Novorozenecké oddělení ÚPMD Podolí, Praha

Definice

Novorozenec drogově závislé matky (IDAM-The Infant of a Drug Abusing Mother) je dítě matky, která je během těhotenství závislá na návykových látkách a u kterého se po porodu může vyvinout abstinenční syndrom jako důsledek matčiny závislosti na droze nebo drogách. Abstinenční syndrom u novorozence je akutní poporodní stav s přítomností řady nespecifických příznaků, které ve spojení s pozitivní anamnézou matky vytvářejí specifickou diagnostickou jednotku.

Látky nejčastěji zneužívané podle skupin jsou alkohol, barbituráty, benzodiazepiny, kokain, opiáty (kodein, heroin, morfin, pentazocin), kannabinoidy (marihuana, hašiš), budivé aminy (pervitin = metamfetamin), halucinogeny a velmi často vzájemná kombinace návykových látek. V současné době však dochází ke zvýšení incidence zneužívání tzv. tvrdých i měkkých drog. Vzhledem k paritnímu zastoupení obou pohlaví ve skupině narkomanů a nejvyšší incidenci žen-narkomanek ve fertilním věku, stává se problém zneužívání drog také problémem, který úzce souvisí s problematikou těhotenství a následných komplikací u novorozence. Nitroděložní drogová expozice představuje pro plod i novorozence závažné nebezpečí. Počet žen u nás zneužívajících drogy není přesně znám. V USA se odhaduje asi na 11 % ze všech těhotných. Tyto údaje však kolísají od 0,4 až do 45 %. Rizikovými faktory jsou nízká socioekonomická úroveň a nedostatečné vzdělání, tzv. "zlatá" mládež, nezletilé a neprovdané matky. Nejčastějšími klinickými projevy, které se manifestují pre- a intranatálně jsou: infertilita, prematurita, perinatální mortalita, nízká porodní hmotnost, mikrocefalie, VVV (CNS, urogenitálního traktu, GIT, oči), anémie (matka i plod), infekce (zvl. sexuálně přenosné), předčasné protržení vaku blan, abrupce placenty, asfyxie a aspirace mekonium. Postnatálně může docházet k rozvoji abstinenčního syndromu (viz skórovací systém), syndromu dechové tísně, poruchám krvetvorby, krvácení do centrálního nervového systému, neprospívání, opožděnému motorickému a psychickému vývoji, poruchám chování a syndromu náhlého úmrtí kojence (5-15krát vyšší incidence). Další přidružené komplikace souvisí s vysokými socio-ekonomickými a medicínskými riziky: AIDS a další infekce, poruchy chování a učení, abusus drog u dítěte apod.

Skórovací systém pro neonatální abstinční syndrom
(Finnegan, Yoon)

Křik	vysoko laděný	2
	kontinuální	3
Doba spánku po jídle	1 hod.	3
	2 hod.	2
	3 hod.	1
Moroův reflex	hyperaktivní	2
	značný	3
Třes při stimulaci	mírný	2
	značný	3
Třes v klidu	mírný	3
	značný	4
Zvýšený svalový tonus	mírně	3
	značně	6
Křeče		8
Krmení	usilovné sání ruček	1
	špatně pije	1
	regurgitace	1
	projektilové zvracení	1
Stolice	řídká	2
	vodnatá	3
Horečka		2
Dechová frekvence	více než 60/min	1
	s dyspnoí	2
Exkoriace	nosu	1
	kolen	1
	prstů	1
Časté zívání		1
Kýchání		1
Ucpaný nos		1
Pocení		1
Součet za den		

Léčba novorozence drogově závislé matky je polypragmatická a zahrnuje léčbu podpurnou a farmakologickou, kterou zahajujeme při hodnotách Finneganova skóre nad 6: Phenobarbital (sedativum), Tinctura pargoric (narkotikum), Tinctura opii (narkotikum), Diazepam (neuroleptikum). Dávky se zvyšují, je-li skóre stále stejné nebo roste. Observace dítěte je nutná ještě 7 dní po vysazení terapie. Délka terapie je různá podle drogy (u heroinu 4 dny až 6 týdnů, u methadonu až 4 měsíce).

Nejčastěji zneužívanými drogami kromě pervitinu jsou:

Marihuana

Zdrojem je rostlina Cannabis sativa - konopí, z níž se získává také hašiš. Součástí obou drog je tetrahydrocannabinol (THC), který je 4000krát účinnější než alkohol. V jedné marihuanové cigaretě je až 100 mg THC. Po jediné marihuanové cigaretě lze prokázat procento účinné látky v organismu i za tři měsíce po požití, protože poločas vylučování je

dlouhý. Marihuana se často míchá s tabákem v jedné cigaretě. V současné době se v USA objevila nová kombinace marihuany s crackem, které se říká „turbo“. Marihuanový kouř obsahuje o polovinu více karcinogenních látek než tabák.

Studie National Household Survey on Drug Abuse zaznamenala v roce 1990 ve Spojených státech 49% žen ve věku 18-25 let, které alespoň jednou užily marihuanu, 21% žen užívalo marihuanu během posledního roku a 9% během posledního měsíce. Při analýze věkové skupiny 26-34 let byla jednorázová zkušenost dokonce 57%, ale incidence užívání v posledním roce ev. měsíci byla 15% respektive 8%. Podle Maternal Health Practices and Child Development Projects (MHPCD) přiznalo zneužívání marihuany před otěhotněním 42% žen a 30% v prvním trimestru těhotenství. 7% žen užívalo drogu po celou graviditu. U těchto žen byly zaznamenány další společné faktory: nižší věk, nižší stupeň vzdělání, horší socio-ekonomická situace, nezaměstnanost a současné užívání dalších návykových látek (zvl. alkohol, nikotin, sedativa). Ženy s více rizikovými faktory měly horší výsledky ve snižování závislosti na droze během těhotenství ve srovnání s ostatními méně exponovanými ženami.

Práce, které hodnotily efekt marihuany na probíhající těhotenství nepotvrdily jednoznačně negativní vliv drogy. Užívání drogy neovlivnilo incidenci mrtvorozenosti, spontánních potratů a komplikací v souvislosti s těhotenstvím ev. porodem. Nebyla nalezena souvislost mezi prenatální expozicí marihuanou a kratší délkou těhotenství. Konfliktní zůstává názor na potenciační ovlivnění růstu novorozenců. Některá data dokládají nepříznivý vliv prenatální expozice na délku a porodní hmotnost novorozenců, jiné práce tyto závěry vyvracejí s poukazem na multifaktoriální ovlivnění růstu novorozence (špatný socioekonomický stav, etnické rozdíly, expozice dalšími drogami apod.). Marihuana zřejmě také neovlivňuje incidenci vrozených vývojových vad a časný psychomotorický vývoj dětí. Vyšetření prenatálně exponovaných dětí ve 3 letech věku však prokázalo signifikantní poruchy spánku. V současné době probíhají další studie zaměřené na detekci nežádoucích účinků marihuany v těhotenství.

Kokain

Kokain se získává z listů rostliny koky, zahání pocit hladu a vyčerpanosti, vyvolává pocit supermana.. Kokain je často považován, na rozdíl od heroínu či LSD, za relativně bezpečnou drogu, avšak je to jedna z nejnávykovějších drog. Horší efekt než kokain má crack, ve vodě nerozpustná báze kokainu, která se kouří a má na placentu mnohonásobně vyšší vazokonstrikční efekt. National Household Survey on Drug Abuse zaznamenala 15.6% žen ve věku 18-25 let, které alespoň jednou užily kokain, 4.8% žen užívalo kokain během posledního roku a 1.6% během posledního měsíce. Ve věkové skupině 26-34 let byla jednorázová aplikace 21.5%, ale incidence užívání v posledním roce 4.5% a v posledním měsíci pouze 1.1%. Prevalence užívání kokainu v těhotenství se udává 8-17%. Užívání dalších drog je u této skupiny velmi časté. Kokain způsobuje konstrikci cév, zvyšuje srdeční frekvenci a zvyšuje krevní tlak. Tyto účinky kokainu mohou vést ke zvýšené frekvenci předčasného porodu a předčasného odlučování placenty. Kokain, ve spojení s prenatální expozicí dalšími drogami, se zřejmě spolupodílí na vyšší incidenci vrozených vývojových vad (zvl. srdečních). Užívání drogy může ovlivnit velikost novorozence a může způsobit těžké komplikace v poporodním období (zvl. vyšší incidence krvácení do centrálního nervového systému, poruchy dýchání, snížené svalové napětí apod.) a dále se může rozvíjet abstinční syndrom novorozence. Je však vždy nutná precizní analýza s vyloučením působení další drogy. Vyšetření prenatálně exponovaných dětí v kojeneckém věku prokázalo signifikantní snížení neuropsychického vývoje. Tato skutečnost však může být výrazně ovlivněna celkově horším socio-ekonomickým prostředím dětí.

Heroin

Problematika abusu heroínu je nejzávažnější vzhledem k rozdílnému působení drogy a vysoké incidenci dalších rizikových faktorů, které mohou nežádoucí účinky drogy potencovat. Incidence HIV pozitivních se udává 3-9%, seropozitivita syfilisu 13-25%, 12% narkomanů trpí hepatitidou B a 37% matek neabsolvuje prenatální péči. Italská multicentrická studie zaznamenala 32.6% přenos viru HIV transplacentárně na plod s následným úmrtím 21% dětí do 10 měsíců věku. Abusus heroínu vede ke zvýšenému výskytu vícečetných těhotenství, polohy koncem pánevním, předčasného odlučování placenty, preeclampsii matky a předčasnému odtoku plodové vody s následným předčasným porodem. Intrauterinní úmrtí plodu se pohybuje kolem 5% a riziko vrozených vývojových vad od 4-14%. Novorozenci mají konstantně různý stupeň abstinčního syndromu, který je závislý na dávce. Vzhledem k chronickému intrauterinnímu stresu mají nižší porodní hmotnost, nižší frekvenci syndromu dechové tísně, ale vysoké riziko aspirace zkalené plodové vody smolkou. Během těhotenství se doporučuje postupné snižování dávek, které je však často neproveditelné nebo substituce methadonem, který má nižší nežádoucí účinky.

Závěr

Problematika drog byla u nás do nedávna věcí ne zcela běžnou. Nyní se drogová závislost i alkoholismus vyskytují častěji a v blízké době se nepředpokládá pokles, spíše naopak. Proto bychom měli být na tuto skutečnost připraveni. Přisoudit komplikace v těhotenství, v poporodním období nebo výskyt vrozené vývojové vady určité droze není obvykle jednoznačně možné, protože většina těhotných bere více drog současně. Polytoxikomanie se v současné době dotýká asi poloviny všech závislých žen. Mezi drogy patří i tradičně sociálně tolerované látky (tabák, káva, alkohol), proto by všechny ženy před těhotenstvím měly být v rámci osvěty obeznámeny i s jejich účinky na plod.

Literatura u autora.

YAYE

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Amazonské pralesy ukrývají bohatství halucinogenních rostlin a původní obyvatelé této oblasti je využívají již staletí. Nikdy se nedozvíme, kdy indiáni horní Amazonky objevili „jinosvětské“ účinky „vína duše. Pravděpodobně ale nebudeme daleko od pravdy, když tuto událost budeme datovat podobně jako zrod charakteristické kultury tropických pralesů, která je založena na intenzivním plodinovém zemědělství a sahá nejméně do roku 3000 př.n.l. a možná dále (Lathrap, 1970). Tukanská mytologie zasazuje původ *yaye* až do úplných počátků společenského zřízení, o němž se říká, že se objevilo v lidské podobě poté, co mužské Slunce oplodnilo ženskou Zemi svým falickým paprskem a z prvních kapek semě povstali původní lidé. Mezi nimi se objevila i žena YAYE, která porodila dítě, jež mělo lidskou podobu, ale světelnou podstatu. Bylo to *yaye* a dávalo lidem víze. Dítě Yaye bylo posléze rozčtvrceno a každý člověk si vzal svůj kousek. Z každého kousku se stala rostlina *yaye*, kterou Tukanové chápou jako doklad rodokmenů svých kmenových odnoží. Každá skupina tak má svou vlastní *yaye* (založenou nikoli na druhové odlišnosti, ale na různé vnější podobě rostliny a způsobu, jakým jsou vnímány její účinky). Osobní původ také tvoří základní kritérium při výběru různých částí rostliny pro přípravu halucinogenního nápoje. Celý *yaye* rituál, je-li prováděn podle posvátných tradic, od počátečního odříznutí líány přes přípravu nápoje pop výklad halucinogenních účinků, je přísně formalizován a řízen od začátku do konce řadou obřadních nařízení a zákazů. Čerstvá rostlina se nakrájí na několik kusů a rozdrtí se na kaši v dřevěné díži. Pak se přidá studená voda. Po scezení se směs přemístí do zvláštní zdobené keramické nádoby. Tato nádoba se používá výlučně na nápoj z *yajé*, a v ideálním případě by měla být zhotovena starou ženou. Výroba nápoje je obestřena sexuální symbolikou (podobně jako mnoho dalších prvků konzumace *yajé*). Nádoba je chápána jako symbol dělohy, a v širší souvislosti slouží jako prototyp proměny a těhotenství. Během výroby ji stařena leští zevnějšku i zevnitř tvrdým žlutým kamenem. Tento kámen představuje „tvořící falus“. Nádoba je před nalitím *yajé* rituálně pročištěna tabákovým kouřem. Poté je přenesena do společného domu, kde se má konat obřad. Účastníci obřadů často musí před touto událostí dodržovat určitá omezení v chování, která zahrnují dodržování předepsané diety a období sexuální zdrženlivosti.

YAYE A MÝTICKÝ ZROD SPOLEČNOSTI

Obřad popíjení *yayé* se odehrává za soumraku ve společenském domě Muži ozdobení /péry/ a pomalovaní se usadí na své stolice, zády ke vchodu. Jak padne noc, zapalují velikou smolnou louč umístěnou přibližně uprostřed místnosti. Louč vydává silnou rudou zář. V této chvíli začíná dlouhý obřadní rozhovor mezi zástupci domácích a exogamních fratrií /tj. těch členů vnitřního dělení kmene, kteří se oženili vně své vlastní skupiny/, kteří byli na obřad pozváni. Odříkávají legendu o stvoření světa a následuje genealogický výčet jednotlivých fratrií. Původ lidstva si připomínají falickou holí, na níž je připevněna ozvučná skříňka a která slouží jako druh chřestidla. Krátce nato hrají na různé hudební nástroje, na flétny a píšťaly. Tance, které následují, jsou doprovázeny zpěvem a údery spodní částí velkých dřevěných rour o podlahu. K tomu se přidávají chřestítka zhotovená ze semínek, která si muži uvazují kolem kotníků a loktů. Jeden hudební nástroj je tvořen želví krunýřem, na němž je připevněn kus vosku. Krunýř se drží pod levou paží, a pravá ruka o něj otírá rychle vosk za vzniku zvuku podobného žabímu skřehotání. Rozdělování každé dávky formálně ohlašuje hlas zdobené trumpety. *Yayé* je podávána v předepsaných intervalech za doprovodu rituálních gest a proslovu obřadníka, který naplňuje misku z posvátné mateřské nádoby, zatímco muži sedí či pokračují v tanci. Jak stoupá působnost *yayé*, zvyšuje se přesnost, s níž tanečníci koordinují

své pohyby, takže se nakonec zdá, že tančí jediné tělo. Halucinacím se říká „obrazy yajé“ a Indiáni tvrdí, že se vybavují v neměnném pořadí. Některé můžete vidět po třetí misce, další po čtvrté a tak dále. Předpokladem jasných a příjemných vizí je zdržení se pohlavního styku a jen lehké stravování v posledních dnech před slavností (přesně jako u peyotlového rituálu mexických Huicholů). Čas od času některý stařec nebo člověk nadaný esoterickými schopnostmi popisuje své vidiny a veřejně je vykládá: „To chvění, které cítíte, jsou větry v Mléčné dráze.“ Nebo: „Ta rudá barva, to je Pán zvířat.“ Ženy se v té době zdržují v jednom z koutů místnosti. Podle pravidel nepijí, ale účastní se povzbuzujícími výkřiky či výsměšným smíchem, pokud někdo zvrací nebo odmítá nabízenou misku.

Každá frátrie v této době konzumuje vlastní zvláštní druh *yajé* vyvolávající odlišné halucinace, které jsou samotnými Indiány Tukano snadno rozpoznatelné. Ačkoli se náměty halucinací u různých skupin Tukano překrývají, každý jednotlivec snadno rozpozná, které halucinační prvky patří k jeho vlastní fratrii a které k ostatním. Šamani, jimž jsou vlastní speciální vědomosti o *yajé*, dovedou do určité míry manipulovat s jejími účinky. Činí tak pečlivým způsobem přípravy výluhu a dohlížením na konzumované množství. Ale i navzdory jejich úctyhodným znalostem neexistuje záruka, že se uskuteční „dobrý trip“. Halucinace způsobené *yajé* často v konzumentovi vyvolávají pocity hrůzy a mnozí bývají stíženi silnou nevolností. Příznivější halucinace jsou povahy sexuální a pro několik málo šťastlivců se přemění na mystické splynutí s mýtickými dobami. Tato nejvyšší dosažitelná poloha zkušeností Tukanů z *yajé* byla jedním z nich popsána jako „spirituální koitus“, jako návrat do dělohy Vesmíru.

Ve zkušenostech Tukanů lze pozorovat stejný posun od počáteční fáze doprovázené pouze vjemy entoptických jevů (tj. fosfénů) k fázi, během níž vstupují do zorného pole figurativní obrazy. Vnímání fosfénů (kruhů, shluků, trojúhelníků, spirál apod.) je dáno funkčními mechanismy lidské nervové soustavy a jejich výskyt není ničím ojedinělým ani pro Tukanů, ani pro jiné skupiny. Figurativní fáze, která následuje po těchto geometrických vidinách, v sobě nese vjemy obrazů utvářených danou kulturou (např. obrazy jaguárů, hadů nebo mýtické výjevy). Důležitou úlohou geometrických tvarů je to, že je Tukanové používají jako nositele idejí a významů v jakési tajné kulturní abecedě. Během svého pobytu mezi Tukanů požádal Reichel Dolmatoff několik mužů, aby mu nakreslili své halucinace po požití *yajé*. Povšiml si, že se v jejich kresbách objevují stále stejné znaky, a překreslil je odděleně na zvláštní kartičky. Pak ukázal mužům tyto karty a ptal se jich, co jednotlivé znaky znamenají. Ve většině případů byl jejich výklad pozoruhodně podobný, což poukazuje na skutečnost, že každý ze znaků nesl zvláštní a dobře srozumitelný kulturní význam. *Yajé* je natolik důležitá pro kulturu Tukanů, že malby, architektonické návrhy, keramika, nábytek i hudební nástroje nesou ozdobné geometrické motivy původně inspirované halucinacemi. Tukanové rovněž připisují původ své hudby a svých tanců sluchovým a zrakovým halucinacím vyvolaným pomocí *yajé*. Pozměněné stavy vědomí vyvolané touto rostlinou považují za nadřazené obyčejnému vědomí, a tento pohled se odráží jak v umělecké dekorativnosti, tak i ve způsobu, kterým přisuzují geometrickým motivům důležité společenské významy. Není jasné, jak dlouho hraje *yajé* tuto ústřední roli v životě Amazonie, ale podobné motivy se objevují ve skalních rytinách původních obyvatel z blíže neurčeného období, což by poukazovalo na možnost pradávného užívání halucinogenů i indiánských společenstvích.

Pečlivé zkoumání těchto rostlin začalo expedicí etnobotanika Richarda Spruce, který prováděl průzkum Amazonie a pohoří And v rozmezí let 1849 až 1864. Mezi objevenými psychoaktivními druhy, které objevil, byla pralesní popínavá rostlina *Banisteria caapi*, která byla později přejmenována na *Banisteriopsis caapi*. Schultes, pravděpodobně nejlepší odborník v oboru botaniky amazonských halucinogenů, shromáždil řadu možných příčin, které vedly k určitému zmatku okolo umíněných rostlin, a to zejména v případě určení totožnosti *Banisteriopsis*. Přípravky z *Banisteriopsis* jsou známy pod mnoha různými

místními názvy - *yajé*, *pinde*, *ayahuasca*, *cadána*, *caapi* a *natena*, a předchozí badatelé si neuvědomili, že všechny pocházejí ze stejného rostlinného rodu. Například *yajé* byla mylně ztotožňována se dvěma jinými druhy popínavých rostlin, a to s *Prestonia amazonica* a *Mascagnia psilophylla*, a zrovna tak z druhu rodu *Datura*. Místní názvy se také vztahují ke směsím *Banisteriopsis caapi* s příbuznými druhy (včetně *Banisteriopsis inebrians*), ty ovšem téměř bez výjimek obsahují různé vedlejší přísady. Tyto úpravy základního receptu se liší podle oblastí a často není ani známo složení přísad. Navíc jsou některé recepty známy pouze jediné skupině Indiánů, nebo dokonce pouze jedinému šamanovi. Dalším prvkem, který znesnadňuje všeobecný popis lektvarů u *yajé*, je rozmanitost technik jejich přípravy. Nejběžněji popsány jsou způsoby je louhování kůry *Banisteriopsis* ve studené vodě, nebo dlouhodobé vyvážení kůry či výhonků. Bylo rovněž popsáno žvýkání čerstvé kůry nebo její příprava v podobě šňupacího tabáku.

Vědci, kteří prováděli chemický rozbor složek *yajé* ještě zvýšili zmatek způsobený některými etnobotaniky a antropology. Zdánlivě navzájem odlišné aktivní alkaloidy, izolované ze vzorků *Banisteriopsis*, byly pojmenovány telepathin (podle údajných telepatických schopností připisovaných *yajé*), banisterin a yajein. Později se ovšem ukázalo, že všechny tyto názvy popisují jediný alkaloid, který se nazývá harmin.

HARMIN

Halucinogenní harmalové alkaloidy (harmin, harmalin, harmanol a harman), které patří k beta-fenolátům, byly poprvé izolovány ze syrské routy (*Peganum harmala*), víceleté rostliny Starého světa. Syrská routra, tradiční zdroj charakteristické rudé batrvy tureckých koberců. Pokud je obecně známo, nikdy nebyla používána jako halucinogen.

Botanicky nejpočetnější a kulturně najzajímavější z nejméně osmi druhů rostlinných čeledí, u nichž byla prokázána přítomnost harmalových alkaloidů je *Banisteriopsis*, malpighiacezní tropický americký rod, zahrnující bezmála stovku druhů. Přinejmenším dva z nich, *Banisteriopsis capi*, objevený a pojmenovaný v polovině 19. století a *Banisteriopsis inebrians*, jsou základem výše popsaného rituálního nápoje amazonských indiánů.

Použitá literatura :

RUDGLEY R.: *Kulturní alchymie*,

FURST P.T.: *Halucinogeny a kultura*

POHLED DO HISTORIE

Miloš VANĚČEK, Lenka ŠUBRTOVÁ, Národní protidrogová centrála

Ročník 1965

Sbírka zákonů

Československé socialistické republiky

Částka 25

Vydaná dne 27.května 1965

Obsah : Vyhláška ministra zahraničních věcí o Jednotné Úmluvě o omamných látkách

47

VYHLÁŠKA

ministra zahraničních věcí

ze dne 27. dubna 1965

o Jednotné Úmluvě o omamných látkách

Dne 31. března 1961 byla v New Yorku sjednána Jednotná úmluva o omamných látkách. Úmluva byla podepsána jménem Československé socialistické republiky dne 31. července 1961 s výhradami k článku 12, odstavcům 2 a 3, článku 13, odstavci 2, článku 14, odstavcům 1 a 2, článku 31, odstavci 1 (b).

Vláda Československé socialistické republiky vyslovila s Úmluvou souhlas dne 13. září 1961 a prezident republiky ji ratifikoval dne 23. listopadu 1963 s výhradami učiněnými při podpisu Úmluvy.

Ratifikační listina byla uložena v sekretariátě OSN dne 20. března 1964. Při předání listiny učinila Československá socialistická republika toto prohlášení :

„Československá socialistická republika se necítí vázána ustanoveními článku 12, odstavců 2 a 3, článku 13, odstavce 2, článku 14, odstavců 1 a 2 a článku 31, odstavce 1 (b) Jednotné úmluvy o omamných látkách, dotýkajícími se těch států, které byly zbaveny možnosti státi se smluvními

stranami Úmluvy podle ustanovení obsaženého v jejím článku 40. Jednotná úmluva o omamných látkách upravuje otázky, které se dotýkají zájmů všech států a mají za účel sjednotit jejich úsilí v boji s tak velkým zlem, jakým je zneužívání omamných látek. Proto v souladu s mezinárodně právní zásadou rovnosti států žádné státy nemají právo bránit jiným státům v účasti zvláště na Úmluvě tohoto druhu a Jednotná úmluva o omamných látkách musí být proto otevřena pro všechny státy.“

Úmluva na základě svého článku 41, odstavce 2 vstoupila v platnost dne 13. prosince 1964 a tímto dnem vstoupila rovněž v platnost i pro Československou socialistickou republiku.

Český překlad Úmluvy se vyhláší současně.

David v.r.

JEDNOTNÁ ÚMLUVA O OMAMNÝCH LÁTKÁCH

1961

Preambule

Strany,
vedeny starostí o fyzické a morální zdraví lidstva,

uznávající, že lékařské použití omamných látek je i nadále nezbytné pro ulehčení bolestí a že je nutné podniknout potřebná opatření k zajištění omamných látek k těmto účelům,

konstatující, že toxikomanie (používání omamných látek) je pohromou pro jednotlivce a je hospodářským a sociálním nebezpečím pro lidstvo,

vědomy si své úlohy předcházet této pohromě a bojovat proti ní,

vědomy si toho, že mají-li být opatření, učiněná proti zneužívání omamných látek účinná, musí být koordinována a všeobecná,

domnívající se, že všeobecná akce tohoto druhu vyžaduje mezinárodní spolupráci, řízenou stejnými zásadami a směřující ke společným cílům,

uznávající pravomoc Organizace spojených národů pokud jde o kontrolu narkotických drog a přejíce si, aby příslušné mezinárodní orgány byly pojaty do rámce této Organizace,

přejíce si uzavřít mezinárodní úmluvu přijatelnou pro všechny, nahrazující většinu existujících smluv, týkajících se omamných látek, omezující používání omamných látek k lékařským a vědeckým účelům a zavádějící stálou mezinárodní spolupráci k uvedení těchto zásad v život a dosažení těchto cílů,

dohodly se na následujícím:

Čl.1

Definice

(1) Pokud není výslovně stanoveno jinak nebo pokud okolnost nevyžaduje něco jiného, na všechna ustanovení této Úmluvy se aplikují tyto definice:

a) Výraz "Úřad" označuje Mezinárodní úřad pro kontrolu omamných látek.

b) Výraz "konopí" označuje kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí (s výjimkou zrn a listů, které nemají vrcholíky), z něhož pryskyřice nebyla vyloučena, bez ohledu na jeho použití.

c) Výraz "rostlina konopí" označuje každou rostlinu z čeledi Cannabis.

d) Výraz "konopná pryskyřice" označuje oddělenou, surovou nebo čištěnou pryskyřici získanou z rostliny konopí.

e) Výraz "keř koka" označuje všechny druhy keře druhu Erythroxylon.

f) Výraz "listy koka" označuje listy z keře koka s výjimkou listů, z nichž byl extrahován všechny ekgonin, kokain a jiné ekgoninové alkaloidy.

g) Výraz "Komise" označuje Mezinárodní komisi pro omamné látky při Radě.

h) Výraz "Rada" označuje Hospodářskou a sociální radu Organizace spojených národů.

i) Výraz "pěstování" označuje pěstování opiového máku, keře koka a rostliny konopí.

j) Výraz "omamná látka" označuje každou látku seznamu I a II, bez ohledu na to je-li přírodní nebo syntetická.

k) Výraz "Valné shromáždění" znamená Valné shromáždění Organizace spojených národů.

l) Výraz "nedovolený obchod" znamená pěstování nebo jakýkoliv obchod s omamnými látkami, jenž je v rozporu s cíli této Úmluvy.

m) Výrazy "dovoz" a "vývoz" znamenají každý podle svého zvláštního významu, faktickou dopravu omamných látek z jednoho státu do druhého, nebo z jedné oblasti do jiné oblasti daného státu.

n) Výraz "výroba" označuje všechny procesy, kromě produkce, jež umožňují získání omamných látek a zahrnuje rovněž čištění a přeměnu těchto látek v jiné drogy.

o) Výraz "lékařské opium" označuje opium, jež prošlo nutnou přípravou pro lékařské použití.

p) Výraz "opium" označuje sražený výtazek opiového máku.

q) Výraz "opiový mák" označuje rostlinu druhu Papaver somniferum L.

r) Výraz "maková nať" označuje všechny části opiového máku (kromě semen) pro pokosení.

s) Výraz "přípravek" znamená pevnou anebo tekutou směs, obsahující drogu.

t) Výraz "produkce" znamená proces, který spočívá v získávání opia, listů koka, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují.

u) Výrazy "Seznam I", "Seznam II", "Seznam III" a "Seznam IV" znamenají seznamy omamných látek nebo přípravků, připojené k této Úmluvě, jež budou moci být podle článku 3 čas od času měněny.

v) Výraz "Generální tajemník" znamená Generálního tajemníka Organizace spojených národů.

w) Výraz "zvláštní zásoby" znamená to množství omamných látek, které je v určité zemi nebo na určitém území v držbě vlády této země nebo území pro zvláštní účely a pro případ mimořádných okolností; výraz "zvláštní účely" bude stanoven podle potřeby.

x) Výraz "zásoby" znamená množství drog, jež jsou v zemi nebo na území a jsou určeny:

i) pro lékařskou a vědeckou spotřebu této země nebo tohoto území,

ii) pro výrobu a přípravu omamných látek a jiných látek v této zemi nebo na tomto území,

iii) pro export, nezahrnuje však množství drog, jež v zemi nebo na území

iv) vlastní lékárníci nebo jiní zplnomocnění rozdělovači v maloobchodě a ústavy nebo osoby kvalifikované pro řádně povolené provozování léčebných nebo vědeckých funkcí, nebo

v) jsou zvláštními zásobami.

y) Výraz "území" znamená každou část státu, která je považována za samostatnou jednotku v systému dovozních povolení a vývozních zmocnění, jak stanoví článek 31. Tato definice se nevztahuje na výraz "území" jak je použit v člancích 42 a 46.

(2) Pro účely této Úmluvy bude droga považována za zkonsumovanou v případě, že byla poskytnuta kterékoliv osobě nebo podniku v maloobchodní distribuci, pro lékařské použití nebo pro vědeckých výzkum; slovo "spotřeba" se bude rozumět podle této definice.

Čl.2

Látky podléhající kontrole

(1) S výjimkou kontrolních opatření, omezených na dané drogy, omamné látky uvedené v Seznamu I podléhají všem kontrolním opatřením, používaným v případě drog, o nichž pojednává tato Úmluva, a zvláště opatřením, uvedeným dále v člancích: 4 (odst.c), 19, 20, 21, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 37.

(2) Omamné látky uvedené v Seznamu II podléhají stejným kontrolním opatřením jako omamné látky v Seznamu I, s výjimkou opatření, předpokládaných v odst. 2 a 5 článku 30, pokud jde o obchod v malém.

(3) Jiné přípravky, než ty, které jsou uvedeny v Seznamu III podléhají stejným kontrolním opatřením jako omamné látky, které obsahují, ale odhady (článek 19) a statistiky (článek 20) jiné než ty, které se vztahují na tyto omamné látky nebudou u těchto přípravků vyžadovány a nebudou aplikována opatření článku 29 (odst. 2c) a článku 30 (odst. 1b ii).

(4) Přípravky uvedené v Seznamu III podléhají stejným kontrolním opatřením jako přípravky, které obsahují omamné látky uvedené v Seznamu II, s touto výjimkou, že nebudou použity odst. 1 písm. b) a 3 - 15 článku 31, a pokud jde o jejich získávání a maloobchodní distribuci, písm. b) článku 34, a že údaje vyžadované pro odhady (článek 19) a statistiky (článek 20) budou omezeny na množství omamných látek, používaných při výrobě těchto přípravků.

(5) Omamné látky obsažené v Seznamu IV budou rovněž zahrnuty do Seznamu I a budou podléhat všem kontrolním opatřením předepsaným pro drogy uvedené v tomto Seznamu I, a kromě toho:

a) smluvní strany přijmou všechny zvláštní kontrolní opatření, která uznají za nutná s ohledem na zvlášť nebezpečný charakter uvedených omamných látek;

b) smluvní strany zakáží, v případě, že budou toho názoru, že ze situace v jejich zemi vyplývá, že by to byl nevhodnější způsob na ochranu veřejného zdraví, produkci, výrobu, export a import, obchod, držbu nebo používání takových omamných látek, s výjimkou množství, jež by mohlo být použito výhradně pro lékařský a vědecký výzkum, včetně klinických pokusů s těmito látkami, které budou konány pod dohledem a přímou kontrolou příslušné smluvní strany nebo podřízeny tomuto dozoru a této kontrole.

(6) Vedle kontrolních opatření, používaných u všech omamných látek Seznamu I, podléhá opium ustanovením písm. f) odst. 1 článku 21 bis, 23 a 24, listy koka ustanovením článků 26 a 27 a konopí ustanovením článku 28.

(7) Opiový mák, keř koka, rostlina konopí, maková nať a listy konopí podléhají kontrolním opatřením uvedeným v článku 19 odst. 1 písm. e), v článku 20 odst. 1 písm. g), v článku 21 bis a v člancích 22 - 24; 22, 26 a 27; 22 a 28; 25; a 28, vztahujícím se k jednotlivým omamným látkám.

(8) Strany učiní vše co je v jejich moci, aby látky, které nejsou dotčeny touto Úmluvou, ale mohou být zneužity k nedovolené výrobě drog, byly do nejvíc vztahy pod dohled.

(9) Strany nemusí používat ustanovení této Úmluvy na omamné látky, které jsou běžně používány v průmyslu k jiným než lékařským nebo vědeckým účelům, a to za podmínky:

a) že učiní opatření, aby se zabránilo, za pomoci denaturačního procesu nebo jinak, tomu, aby omamné látky takto používané mohly být zneužity nebo vyvolaly škodlivé následky (článek 3, odst. 3) a aby v praxi škodlivá látka mohla být získána zpět,

b) že vykáží ve statistických informacích (článek 20) množství každé omamné látky takto použité.

Čl.3

Změny v rozsahu kontroly

(1) Má-li některá Strana nebo Světová zdravotnická organizace zprávy, na základě kterých je podle jejich názoru nutné provést změnu v některém ze Seznamů, zašle tato Generálnímu tajemníkovi sdělení, doplněné všemi údaji, které by toto sdělení mohly podepřít.

(2) Generální tajemník oznámí toto sdělení a tyto podpůrné údaje Stranám, Komisi, a bylo-li sdělení zasláno některou ze Stran, Světové zdravotnické organizaci.

(3) Jestliže se sdělení vztahuje na látku, která ještě není zapsána v Seznamu I nebo II,

i) prozkoumají všechny Strany, s ohledem na údaje, které mohou obdržet, možnost aplikovat prozatímně na tuto látku všechna kontrolní opatření, používané pro drogy v Seznamu I;

ii) v očekávání rozhodnutí podle pododstavce iii) tohoto odstavce může Komise rozhodnout, aby Strany prozatím použily v případě dané látky všechna kontrolní opatření, používaná pro drogy v Seznamu I. Strany budou uplatňovat pro příslušnou látku prozatím tato opatření;

iii) jestliže Světová zdravotnická organizace zjistí, že tato látka může být zneužita a může mít škodlivé účinky podobné jako drogy v Seznamu I nebo II, nebo že je možné ji změnit v omamnou látku, uvědomí o tom Komisi a tato pak rozhodne, na základě doporučení Světové zdravotnické organizace, že tato látka bude zapsána do Seznamu I nebo II.

(4) Zjistí-li Světová zdravotnická organizace, že v důsledku látek, které obsahuje, nemůže být přípravek zneužit ani nemůže mít škodlivé účinky (odst. 3) a že omamná látka, kterou obsahuje, se z ní nedá lehce získat, může Komise na základě

doporučení Světové zdravotnické organizace zapsat přípravek do Seznamu III.

(5) Jestliže Světová zdravotnická organizace zjistí, že omamné látky uvedené v Seznamu I může být do značné míry zneužito, nebo že může mít škodlivé účinky (odst. 3), a že to nebezpečí není vyváжено léčivými přednostmi, kteréžto vlastnosti nemají jiné drogy než ty, které jsou uvedeny v Seznamu IV, může Komise, na základě doporučení Světové zdravotnické organizace zapsat tuto drogu do Seznamu IV.

(6) Jestliže se sdělení týká drogy uvedené v Seznamu I nebo II, nebo přípravku uvedeného v Seznamu III, může Komise, kromě akce, uvedené v odst. 5, na základě doporučení Světové zdravotnické organizace změnit některý Seznam a to:

a) buď tak, že přeneseme jednu drogu ze Seznamu I do Seznamu II nebo ze Seznamu II do Seznamu I; anebo

b) tak, že škrtneme z některého Seznamu některou drogu nebo přípravek.

(7) Každé rozhodnutí Komise přijaté na základě tohoto článku, sdělí Generální tajemník všem členským státům Organizace spojených národů, nečlenským státům, jež jsou Stranami této Úmluvy, Světové zdravotnické organizaci a Úřadu. Rozhodnutí nabude platnosti vůči každé Straně po přijetí uvedeného sdělení a Strany provedou pak opatření, požadovaná touto Úmluvou.

(8) a) Každé rozhodnutí Komise týkající se změny některého Seznamu bude podléhat zkoumání Rady, požádá-li o to některá strana ve lhůtě devadesáti dnů po obdržení zprávy o rozhodnutí. Žádost o provedení zkoumání bude předložena Generálnímu tajemníkovi se všemi nutnými údaji.

b) Generální tajemník předá kopii této žádosti a příslušných údajů Komisi, Světové zdravotnické organizaci a všem

Stranám a vyzve je, aby během devadesáti dnů předložily své připomínky. Všechny připomínky budou posouzeny Radou.

c) Rada může potvrzovat, měnit nebo rušit rozhodnutí Komise; bude rozhodovat v konečné instanci. Její rozhodnutí buď sděleno všem členským státům Organizace spojených národů, nečlenským státům, jež jsou stranami této Úmluvy, Komisi, Světové zdravotnické organizaci a Úřadu.

d) Rozhodnutí Komise bude platit po dobu zkoumání, prováděného Radou.

(9) Rozhodnutí Komise, přijatá na základě tohoto článku, nebudou podrobena zkoumání stanovenému článkem 7.

Čl.4

Všeobecné závazky

Strany přijmou legislativní a správní opatření, která budou nutná k tomu, aby:

- a) na svém území plnily ustanovení této Úmluvy,
- b) spolupracovaly s ostatními státy při provádění ustanovení této Úmluvy,
- c) s výhradou ustanovení této Úmluvy, omezily produkci, výrobu, vývoz, dovoz, distribuci, obchod, použití a přechovávání omamných látek výlučně pro lékařské a vědecké účely.

Čl.5

Mezinárodní kontrolní orgány

Uznávajíce pravomoc Organizace spojených národů v oblasti mezinárodní kontroly omamných látek, Strany souhlasí s tím, aby Komisi pro omamné látky při Hospodářské a sociální radě a Mezinárodnímu úřadu pro kontrolu omamných látek byly svěřeny funkce, jež pro tyto orgány vyplývají z této Úmluvy.

Čl.6

Výdaje mezinárodních kontrolních úřadů

Výdaje Komise a Úřadu bude hradit Organizace spojených národů podle podmínek, které budou dány Valným shromážděním. Strany, které nejsou členy Organizace spojených národů, se budou podílet na nákladech mezinárodních kontrolních orgánů, přičemž Valné shromáždění stanoví pravidelně, po konzultaci s vládami těchto Stran, výši příspěvků, které bude považovat za spravedlivé.

Čl.7

Revize rozhodnutí a doporučení Komise

Kromě rozhodnutí podle článku 3, každé rozhodnutí nebo doporučení, přijaté Komisí při výkonu ustanovení této Úmluvy bude předloženo ke schválení nebo změně Radě nebo Valnému shromáždění stejným způsobem jako ostatní rozhodnutí nebo doporučení Komise.

Čl.8

Funkce Komise

Komise je oprávněna zkoumat všechny otázky, které mají vztah k cílům této Úmluvy a to zejména:

a) měnit Seznamy podle článku 3.;

b) upozorňovat Úřad na všechny otázky, které mohou souviset s jeho funkcemi;

c) činit doporučení v zájmu splnění ustanovení této Úmluvy a dosažení cílů, které vytyčuje, včetně programu vědeckého výzkumu a výměny informací vědeckého a technického charakteru; a

d) upozorňovat státy, které nejsou stranami Úmluvy, na rozhodnutí a doporučení, které přijímá na základě této Úmluvy za tím účelem, aby uvážily, jaká opatření podle nich podniknou.

Čl.9

Složení a funkce Úřad

(1) Úřad se skládá ze třinácti členů, zvolených Radou v tomto složení:

a) tři členové s lékařskými, farmakologickými nebo lékárenskými zkušenostmi, vybraní ze seznamu nejméně pěti osob, jmenovaných Světovou zdravotnickou organizací;

b) deset členů, vybraných ze seznamu osob jmenovaných členy Organizace spojených národů jakož i Stranami, které nejsou členy OSN.

(2) Členové Úřadu musí být osobami, které svou povolaností, nestranností a nezištností požívají všeobecné důvěry. Po dobu trvání jejich funkce nesmí převzít žádný úřad ani provádět žádnou činnost, jež by jim bránila v nestranném výkonu jejich funkce. Rada po konzultaci s Úřadem učiní všechna opatření nutná pro zajištění plné technické nezávislosti Úřadu při výkonu jeho funkcí.

(3) Při respektování zásady stejnoměrného zeměpisného zastoupení musí Rada dbát toho, že je nutné povolovat do Úřadu, ve vyrovnaném poměru osoby se znalostí situace v otázkách drob v zemích kde se vyrábějí, produkují a konzumují a mající vztah k těmto zemím.

(4) Ve spolupráci s vládami a v souladu s podmínkami této Úmluvy se bude Úřad snažit omezit pěstování, produkci, výrobu a používání omamných látek na přiměřené množství potřebné pro lékařské a vědecké účely, zajistit, aby omamné látky pro tyto účely byly k dispozici, a zabránit nedovolenému pěstování, nedovolené produkci a výrobě omamných látek, nedovolenému obchodu s nimi a jejich nedovolenému používání.

(5) Všechna opatření přijatá Úřadem podle této Úmluvy, budou co nejvíce v souladu se snahou o zvýšení spolupráce vlád s Úřadem a budou vytvářet mechanismus pro nepřetržitý dialog mezi vládami a Úřadem, jenž bude vládám nápomocný při provádění akcí zaměřených na dosažení cílů této Úmluvy.

Čl.10

Trvání funkce a odměna členů Úřadu

- (1) Členové Úřadu jsou ve své funkci pět let a mohou být znovu zvoleni.
- (2) Funkce každého člena Úřadu končí v předvečer první schůze Úřadu, na němž má právo zasedat již jeho nástupce.
- (3) Člen Úřadu, který byl nepřítomen na třech po sobě jdoucích schůzích, je považován za člena, který podal demisi.
- (4) Na doporučení Úřadu může Rada odvolat člena Úřadu, který již nesplňuje podmínky požadované v odst. 2 článku 9. Toto doporučení může být učiněno na základě souhlasu devíti členů Úřadu.
- (5) Uvolní-li se místo některého člena Úřadu po dobu platnosti funkce, Rada co nejdříve zvolí jiného člena na zbytek platnosti funkce podle ustanovení článku 9.
- (6) Členové Úřadu dostávají odměnu, jejíž výši stanoví Valné shromáždění.

Čl.11

Jednací řád Úřadu

- (1) Úřad si volí svého předsedu a představitele, jejichž volba je nutná z hlediska vytvoření úřadovny a přijímá svůj jednací řád.
- (2) Úřad se schází tak často, jak je to podle jeho mínění třeba pro uspokojivé plnění jeho funkcí, musí však konat nejméně dvě schůze v kalendářním roce.
- (3) Minimálně nutný počet členů na schůzi Úřadu je osm členů.

Čl.12

Řízení systému přibližných údajů

- (1) Úřad stanoví termín nebo termíny, ke kterým mají být předloženy přibližné údaje podle článku 19, jakož i jejich formu a sestaví za tím účelem formulář.
- (2) Úřad bude vyžadovat od vlád, jichž se to týká, pokud jde o země a území, na něž se tato Úmluva nevztahuje, aby poskytly přibližné údaje v souladu s ustanoveními této Úmluvy.
- (3) Jestliže některý stát nepředloží k stanovenému termínu přibližné údaje týkající se některého z jeho území, Úřad pořídí sám, pokud to bude možné tyto

údaje a to, pokud bude moci ve spolupráci s vládou již se to týká.

(4) Úřad prozkoumá přibližné údaje včetně dodatečných údajů a s výjimkou požadavků pro zvláštní účely může vyžádat takové informace, které bude považovat za potřebné, týkající se kterékoliv země nebo území, které přibližné údaje zaslaly, k doplnění těchto údajů nebo k osvětlení některých z nich.

(5) Aby omezil používání a distribuci omamných látek na přiměřené množství, nutné pro lékařské a vědecké účely, a aby zajistil, že omamné látky budou pro tyto účely k dispozici, musí Úřad v nejkratším čase potvrdit přibližné údaje, nebo je se souhlasem příslušné vlády může též doplnit. Nebude-li dosaženo mezi vládou a Úřadem dohody, je Úřad oprávněn poříditi, sdělit uveřejnit své vlastní přibližné údaje včetně doplněných údajů.

(6) Vedle zpráv, o nichž je zmínka v článku 15 uveřejní Úřad ve stanovených obdobích, ale nejméně jednou do roka, informace o přibližných údajích, které podle jeho názoru usnadní provádění této Úmluvy.

Čl.13

Řízení systému statistických údajů

- (1) Úřad určí způsob a formu, v jaké mají být podávány statistické údaje, předepsané v článku 20 a stanoví za tím účelem formuláře.
- (2) Úřad prozkoumá statistické údaje, aby zjistil, jestli se Strany a ostatní státy přizpůsobily ustanovením této Úmluvy.
- (3) Úřad může požadovat dostatečné informace, které bude pokládat za potřebné pro doplnění těchto statistických údajů nebo objasnění v nich uvedených informací.
- (4) Úřad nebude oprávněn se dotazovat nebo vyjadřovat svůj názor pokud jde o statistické údaje týkající se drog, určených pro zvláštní účely.

Čl.14

Opatření Úřadu k zajištění plnění ustanovení Úmluvy

- (1) a) Jestliže po prozkoumání informací poskytnutých Úřadu vládou podle ustanovení této Úmluvy, nebo informací vydaných orgány Spojených národů nebo jejich odbornými organizacemi nebo jinými mezivládními organizacemi nebo mezinárodními nevládními organizacemi, které jsou v předmětné záležitosti přímo kompetentní a mají status poradních orgánů Hospodářské a sociální rady podle článku 71 Charty Spojených národů, které mají podobný status na základě zvláštní dohody s Radou - pokud

jsou Komisi na základě doporučení Úřadu uznávány - se Úřad z objektivních důvodů domnívá, že cíle této Úmluvy jsou vážně ohroženy tím, že některá Strana nebo země nebo území neplní ustanovení Úmluvy, Úřad má právo navrhnout příslušné vládě, aby o věci bylo zahájeno jednání, nebo ji může požádat o vysvětlení. Jestliže se i přes plnění ustanovení Úmluvy některá Strana, některé území nebo některá země staly střediskem nedovoleného pěstování, nedovolené produkce nebo výroby omamných látek nebo nedovoleného obchodu s nimi nebo jejich nedovoleného užívání, nebo existuje-li důkaz, že je vážně nebezpečí, že by se takovým centrem mohly stát, má Úřad právo příslušné vládě navrhnout, aby o věci bylo zahájeno jednání. S výhradou práva upozornit Strany, Radu a Komisi na tuto otázku, jak je uvedeno v písm. d) tohoto odstavce, bude úřad považovat žádost o informaci i vysvětlení podané vládou nebo návrh na zahájení jednání a vlastní jednání s vládou podle ustanovení tohoto písmene za důvěrné.

b) Po opatřeních učiněných na základě písm. a) tohoto odstavce může Úřad, bude-li to považovat za nutné, požádat příslušnou vládu, aby sjednala nápravu, která se podle okolností se může zdát potřebnou pro provádění ustanovení této Úmluvy.

c) Úřad může příslušné vládě navrhnout, pokud takové opatření považuje za nutné za účelem posouzení otázky uvedené pod písm. d) tohoto odstavce, aby věc na svém území prozkoumala způsobem, který bude pokládat za vhodný. Jestliže se příslušná vláda rozhodne šetření provést, může požádat Úřad, aby zajistil odborný posudek a dal jí k dispozici jednoho nebo dva pracovníky s potřebnou kvalifikací, kteří by byli vládním úředníkům nápomocni při realizaci navrhovaného šetření. Osoba pracovníka nebo pracovníků, jejichž služby hodlá Úřad nabídnout, podléhá schválení vlády. Metody tohoto šetření a lhůta, v níž musí být šetření dokončeno, budou stanoveny po dohodě mezi vládou a Úřadem. Vláda musí Úřad informovat o výsledcích šetření a uvést, jaká opatření považuje za nutná ke sjednání nápravy.

d) Zjistí-li Úřad, že příslušná vláda nepodala uspokojivé vysvětlení, když o to byla požádána podle písm. a) tohoto odstavce, nebo opomenula sjednat nápravu, ačkoliv k tomu byla vyzvána podle písm. b) tohoto odstavce, nebo situace je tak vážná, že je k její nápravě třeba součinnosti na mezinárodní úrovni, může na to upozornit Strany, Radu a Komisi. Úřad bude postupovat tímto způsobem, jestliže jsou cíle Úmluvy vážně ohroženy a jestliže nebylo možno věc uspokojivě jinak vyřešit. Bude tak postupovat také tehdy, jestliže zjistí, že situace je natolik vážná, že k její

nápravě je třeba součinnosti na mezinárodní úrovni, a že nejvhodnějším způsobem, jak takovou součinnost podpořit, je informovat o situaci Strany, Radu a Komisi; když Rada posoudí zprávy předložené Úřadem a zprávy Komise, pokud jsou k dispozici, může na věc upozornit Valné shromáždění.

(2) Když upozorňuje Strany, Radu a Komisi na některou otázku jak je uvedeno v písm. d), může Úřad, bude-li to pokládat za nutné, doporučit Stranám, zastavit dovoz omamných látek z příslušné země či příslušného území nebo vývoz omamných látek do této země nebo tohoto území, nebo zastavit současně dovoz i vývoz, a to buď na určitou dobu nebo až do doby, dokud situace v zemi nebo na území nebude uspokojivá. Příslušný stát má právo předložit záležitost Radě.

(3) Úřad má právo uveřejnit zprávu o všech otázkách, jichž se ustanovení tohoto článku týká a uvědomit o nich Radu, jež bude informovat všechny Strany. Uveřejní-li Úřad v této zprávě rozhodnutí, učiněné na základě tohoto článku, nebo informace o tomto rozhodnutí, musí současně uveřejnit názor příslušné vlády, jestliže tato o to požádá.

(4) V případě, že rozhodnutí Úřadu, uveřejněné podle tohoto článku, nebylo přijaté jednomyslně, musí obsahovat i názor menšiny.

(5) Každý stát bude vyzván, aby se dal zastupovat na schůzích Úřadu, na kterých je projednávána otázka, na níž má přímý zájem podle tohoto článku.

(6) Usnesení Úřadu, přijatá na základě tohoto článku, musí být přijata dvoutřetinovou většinou celkového počtu členů Úřadu.

Čl.14

Technická a finanční pomoc

V případech, kdy to bude Úřad považovat za vhodné, může buď jako doplněk k opatřením stanoveným v článku 14 odst. 1 a 2 nebo na jejich alternativu doporučit se souhlasem příslušné vlády příslušným orgánům Spojených národů nebo jejich odborným organizacím, aby byla vládě poskytnuta technická nebo finanční pomoc nebo pomoc obojího druhu na plnění jejich závazků podle této Úmluvy včetně závazků stanovených v člancích 2, 35, 38 a 38 bis.

Čl.15

Zprávy Úřadu

(1) Úřad vyhotovuje o svých pracích roční zprávy a v případě potřeby též dodatkové zprávy, v nichž je uveden rozbor přibližných údajů a statistických

dat, které má k dispozici a v některých případech též výklad k vysvětlivkám, jež vlády podaly nebo o něž byly žádány, jakož i každý poznatek a doporučení, které se Úřad rozhodne uvést. Tyto zprávy budou předkládány Radě prostřednictvím Komise, jež může uvést připomínky, které uzná za vhodné.

(2) Zprávy budou sděleny Stranám a dodatečně zveřejněny Generálním tajemníkem. Strany dávají souhlas k volné distribuci těchto zpráv.

Čl.16

Sekretariát

Služby sekretariátu Komise a Úřadu budou poskytovány Generálním tajemníkem. Zejména tajemník Úřadu bude jmenován generálním tajemníkem po dohodě s Úřadem.

Čl.17

Zvláštní administrativní služba

Strany budou udržovat zvláštní administrativní službu pro provádění ustanovení této Úmluvy.

Čl.18

Informace poskytované stranami Generálnímu tajemníkovi

(1) Strany poskytnou Generálnímu tajemníkovi informace, o něž může požádat Komise s tím, že jsou nutné pro výkon jejích funkcí, a to zejména:

a) roční zprávu o působení Úmluvy na každém z jejích území;

b) čas od času texty všech zákonů a předpisů přijatých v zájmu účinnosti této Úmluvy;

c) všechna upřesnění, která si Komise může vyžádat v otázkách nedovoleného obchodu a to zejména podrobnosti o každém nedovoleném obchodu, jenž byl odhalen, které by mohly být důležité buď proto, že osvětlí prameny zásobování omamnými látkami při nedovoleném obchodě, anebo vzhledem k množství drog nebo metod používaných těmi, kteří nedovolený obchod provozují;

d) jména a adresy správních úřadů oprávněných k vydávání vývozních a dovozních povolení nebo potvrzení.

(2) Strany poskytnou informace uvedené v předchozím odstavci, v uvedené formě a ke stanovenému datu a s použitím takových formulářů, jaké bude Komise vyžadovat.

Čl.19

Přibližné údaje o potřebě omamných látek

(1) Strany zašlou každý rok Úřadu za každé ze svých území předepsaným způsobem na tiskopisech Úřadu přibližné údaje týkající se těchto bodů:

a) množství omamných látek, kterých má být použito k lékařským a vědeckým účelům;

b) množství omamných látek, jehož bude použito k výrobě dalších omamných látek, přípravků uvedených v Seznamu III a látek neuvedených v této Úmluvě;

c) množství omamných látek, jež bude na skladě k 31. prosinci roku, ke kterému se vztahují přibližné údaje;

d) množství omamných látek, jež je nutno přidat ke zvláštním zásobám,

e) rozloha (v hektarech) a zeměpisná poloha pozemku, kterého má být použito na pěstování opiového máku;

f) přibližné množství opia, které se má vyrobit;

g) počet průmyslových zařízení, která budou vyrábět syntetické omamné látky;

h) množství syntetických omamných látek, které se má vyrobit v jednotlivých zařízeních, uvedených pod předchozím písmenem.

(2) a) S výhradou vývodů, uvedených v odst. 3 článku 21, celek přibližných údajů pro každé území a každou omamnou látku - kromě opia a syntetických omamných látek - bude úhrnem množství, uvedeného v písm. a), b) a d) odst. 1 tohoto článku zvýšeného o množství nutné k tomu, aby zásoby k 31. prosinci předchozího roku dosáhly úrovně stanovené podle ustanovení písm. c) odst. 1.

b) S výhradou odpočtů uvedených v odst. 3 článku 21, pokud jde o dovoz, a v odst. 2 článku 21 bis, celek přibližných údajů pro každé území bude úhrnem buď množství uvedeného v písm. a), b) a d) tohoto článku, zvýšeného o množství nutné k tomu, aby zásoby k 31. prosince předchozího roku dosáhly úrovně stanovené podle ustanovení písm. c) odst. 1, nebo množství uvedeného v písm. f) odst. 1, a to podle toho, které množství bude vyšší.

c) S výhradou odpočtů uvedených v odst. 3 článku 21 celek přibližných údajů pro každé území a každou syntetickou omamnou látku bude úhrnem buď množství uvedeného v písm. a), b) a d) odst. 1 tohoto článku, zvýšeného o množství nutné k tomu, aby zásoby k 31. prosinci předchozího roku dosáhly úrovně stanovené podle ustanovení písm. c) odst. 1 nebo množství uvedeného v písm. h) odst. 1 tohoto článku, a to podle toho, které množství bude vyšší.

d) Přibližné údaje poskytnuté podle ustanovení předchozích písmen tohoto odstavce je nutno vhodně upravit tak, aby se přihlédlo k veškerému množství, které bylo zabaveno a později uvolněno pro zákonné použití, jakož i k veškerému množství odebranému ze zvláštních zásob pro potřeby civilního obyvatelstva.

(3) V průběhu roku může každý stát podat doplňkové přibližné údaje při uvedení důvodů, které si to vyžádaly.

(4) Strany sdělí Úřadu metodu používanou pro stanovení množství, uvedeného v přibližných údajích, jakož i změny provedené v této metodě.

(5) S výhradou odpočtů podle odst. 3 článku 21 a podle potřeby s přihlédnutím k ustanovením článku 21 bis přibližné údaje nebudou překročeny.

Čl.20

Statistické údaje předávané Úřadu

(1) Strany zašlou Úřadu za každé ze svých území, předepsaným způsobem, na tiskopisech Úřadu statistické údaje týkající se těchto bodů:

a) produkce nebo výroba omamných látek;

b) použití omamných látek k výrobě jiných drog, přípravků uvedených v Seznamu III a látek, neuvedených v této Úmluvě, jakož i použití makové natě k výrobě omamných látek;

c) spotřeba omamných látek;

d) dovoz a vývoz omamných látek a makové natě;

e) zabavení omamných látek a přidělení zabaveného množství;

f) zásoby omamných látek k 31. prosinci roku, k němuž se vztahují statistické údaje;ř

g) zjistitelná rozloha na pěstování opiového máku.

(2) a) Statistické údaje týkající se otázek uvedených v odst. 1 s výjimkou písm. d), budou sestaveny každý rok a odevzdány Úřadu nejpozději do 30. června roku následujícího po roce, ke kterému se vztahují;

b) statistické údaje, týkající se otázek uvedených v písm. d) odst. 1 budou sestavovány čtvrtletně a odevzdávány Úřadu ve lhůtě jednoho měsíce počítaného od konce čtvrtletí, ke kterému se vztahují.

(3) Strany nemusejí podávat informace o zvláštních zásobách, podávají však odděleně statistické údaje o omamných látkách dovezených do země nebo na území nebo získaných v zemi či na území pro zvláštní potřeby, jakož i o množství omamných látek odčerpaných ze zvláštních zásob pro uspokojení potřeb civilního obyvatelstva.

Čl.21

Omezení výroby a dovozu

(1) Celkové množství každé drogy vyrobené nebo dovezené některou zemí nebo územím v průběhu příslušného roku nesmí přesahovat toto množství:

a) množství spotřebované v mezích přibližného údaje k lékařským a vědeckým účelům;

b) množství použité v mezích přibližného údaje příslušného k výrobě jiných drog, přípravků uvedených v Seznamu III a látek, neuvedených v této Úmluvě;

c) vyvezené množství;

d) množství, přidané k zásobám za účelem jejich doplnění na úroveň stanovenou v příslušném přibližném údaji;

e) množství získané pro zvláštní účely v mezích příslušného přibližného údaje.

(2) Z úhrnného množství uvedeného v odst. 1 bude odečteno množství, jež bylo zabaveno a dáno do dovoleného prodeje, jakož i každé množství odčerpané ze zvláštních zásob pro uspokojení potřeb civilního obyvatelstva.

(3) Zjistí-li Úřad, že množství vyrobené a dovezené v průběhu jednoho roku převyšuje úhrnná množství, uvedená v odst. 1, s ohledem na odečtení uvedené v odst. 2 tohoto článku, přebytek, který byl takto zjištěn a který by trval až do konce roku, bude odečten v následujícím roce od množství, jež má být vyrobeno nebo dovezeno, jakož i od celkového přibližného údaje, uvedeného v odst. 2 článku 19.

(4) a) Vyplyne-li ze statistických údajů o dovozu nebo vývozu (článek 20), že množství vyvezené do určité země nebo na určité území přesahuje celkové přibližné údaje týkající se této země nebo území, jak je uvedeno v odst. 2 článku 19, zvýšené o množství hlášené jako vyvezené a po odečtení každého přebytku zjištěného podle odst. 3 tohoto článku, může Úřad uvědomit státy, které podle jeho názoru, mají být informovány.

b) Po obdržení takového sdělení, nedovolí už Strany během probíhajícího roku žádný další vývoz omamných látek, o něž se jedná, do země nebo území, o něž jde, s výjimkou:

i) případů, kdy byl předán doplňkový přibližný údaj pro tuto zemi nebo území pokud jde současně o přebytečně dovezené množství a o doplňkové požadované množství, nebo

ii) zvláštních případů, kdy podle názoru vlády vyvážející země je vývoz nezbytně nutný pro léčení nemocných.

Čl.21bis

Omezení výroby opia

(1) Produkci opia v každé zemi nebo na každém území je nutno organizovat a kontrolovat tak, aby se zjistilo, že množství vyrobené v jednom roce pokud možno nepřesáhne přibližný údaj o opiu, které má být vyrobeno, jak je určeno v písm. f) odst. 1 článku 19.

(2) Jestliže Úřad podle informací, které má v souladu s ustanoveními této Úmluvy k dispozici, zjistí, že Strana, která předložila přibližné údaje podle písm. f) odst. 1 článku 19, neomezila opium vyráběné na svém území na zákonné účely ve shodě s příslušnými přibližnými údaji a že významného množství opia vyrobeného ať již legálně či ilegálně na území takové Strany bylo použito k nedovolenému obchodu, může po prozkoumání vysvětlení podaného dotyčnou Stranou učinit během jednoho měsíce po sdělení příslušného nálezu ve věci rozhodnutí, že odečte celé množství nebo jeho část od celkového množství, které má být vyrobeno, a od celku přibližných údajů ve smyslu definice uvedené v písm. b) odst. 2 článku 19 pro nejbližší rok, v němž může být takový propočítaný proveden, s přihlédnutím k ročnímu období a ke smluvním závazkům vyvážet opium. Rozhodnutí nabude účinnosti devadesát dnů poté, co o něm byla informována příslušná Strana.

(3) Poté, co Úřad informoval dotyčnou Stranu o rozhodnutí, které učinil o odpočtu podle ustanovení odst. 2 tohoto článku, povede s touto Stranou jednání za účelem uspokojivého vyřešení situace.

(4) Nedojde-li k uspokojivému řešení situace, může Úřad použít podle potřeby ustanovení článku 14.

(5) Při rozhodování o odpočtu podle odst. 2 tohoto článku vezme Úřad v úvahu nejen všechny relevantní okolnosti včetně okolností, které jsou příčinou problému nedovoleného obchodu zmíněného v odstavci 2, ale také všechna příslušná nová kontrolní opatření, která Strana případně učinila.

Čl.22

Zvláštní ustanovení o pěstování

(1) Jestliže je v zemi nebo na území některé Strany situace taková, že zákaz pěstování opiového máku, keře koka nebo rostliny konopí je, podle jejího názoru, nejvhodnějším opatřením pro ochranu veřejného zdraví a prospěch a pro zabránění tomu, aby omamné látky byly používány k nedovolenému obchodu, příslušná Strana zakáže jejich pěstování.

(2) Strana zakazující pěstování opiového máku nebo rostliny konopí učiní vhodná opatření k

zabavení všech nedovoleně vypěstovaných rostlin a k jejich zničení, s výjimkou malého množství, které Strana potřebuje pro vědecké a výzkumné účely.

Čl.23

Státní agentury pro opium

(1) Každá Strana, která povoluje pěstování opiového máku za účelem výroby opia, založí, jestliže tak ještě neučinila, a bude udržovat jednu nebo více státních agentur (označených v dalším textu jako "agentury") pověřených výkonem funkcí stanovených v tomto článku.

(2) Každá Strana uvedená v předchozím odstavci se bude řídit při pěstování opiového máku za účelem výroby opia, těmito ustanoveními:

a) Agentura označí oblasti a vymeze plochy půdy, na nichž bude povoleno pěstovat opiový mák za účelem výroby opia;

b) pouze těm pěstitelům, jimž agentura vydá povolení, bude dovoleno zabývat se takovým pěstováním;

c) v každém povolení bude uveden rozsah půdy, na níž bude takové pěstování povoleno;

d) každý pěstitel opiového máku bude povinen odevzdat agentuře veškerou úrodu opia. Agentura koupí tuto úrodu a převezme ji co nejdříve, nejpozději však do čtyř měsíců počítaje po skončení sklizně;

e) jedině tato agentura bude mít právo, pokud jde o opium, dovážet, vyvážet obchodovat ve velkém a udržovat zásoby, s výjimkou zásob udržovaných výrobci opiových alkaloidů, lékařského opia nebo opiových přípravků. Strany nejsou povinny rozšířit toto výlučné právo na lékařské opium a na opiové přípravky.

(3) Administrativní funkce, uvedené v odst. 2 budou vykonávány jediným státním orgánem, dovoluje-li to ústava příslušné Strany.

Čl.24

Omezení výroby opia, určeného pro mezinárodní obchod

(1) a) Jestliže má jedna ze Stran v úmyslu zahájit výrobu opia nebo zvýšit jeho výrobu, bude brát zřetel k světové poptávce po opiu v současné době, podle přibližných údajů uveřejněných Úřadem, aby výroba opia nevedla k nadvýrobě opia ve světě.

b) Žádná ze stran nepovolí výrobu opia nebo nezvýší své produkce, jestliže by, podle jejího názoru, výroba nebo zvýšení výroby na jejím území vedlo k nedovolenému obchodu s opiem.

(2) a) S výhradou ustanovení odst. 1, jestliže některá Strana, která k 1. lednu 1961 nevyráběla opium pro vývoz, si přeje z opia, které vyrobí, vyvézt množství, nepřesahující pět tun ročně, uvedomí o tom Úřad a k tomuto sdělení připojí údaje, týkající se:

i) platné kontroly, vyžadované touto Úmluvou, pokud jde o výrobu a vývoz opia;

ii) jméno země nebo zemí, do nichž hodlá opium vyvázet; Úřad může toto sdělení buď schválit anebo doporučit příslušné Straně, aby nevyráběla opium pro vývoz.

b) Jestliže jiná Strana, než Strana uvedená v odst. 3 si přeje vyrobit více než pět tun opia pro vývoz ročně, uvedomí o tom Radu a k tomuto sdělení připojí příslušné údaje, včetně:

i) přibližné údaje o množství, které se má vyrobit pro vývoz;

ii) existujícího nebo navrhovaného způsobu kontroly pokud jde o opium, jež má být vyrobeno;

iii) jméno země nebo zemí, do nichž hodlá toto opium vyvázet; Rada může sdělení buď schválit anebo doporučit příslušné Straně, aby nevyráběla opium pro vývoz.

b) Jestliže jiná Strana, než Strana uvedená v odst. 3 si přeje vyrobit více než pět tun opia pro vývoz ročně, uvedomí o tom Radu a k tomuto sdělení připojí příslušné údaje, včetně:

i) přibližné údaje o množství, které se má vyrobit pro vývoz;

ii) existujícího nebo navrhovaného způsobu kontroly pokud jde o opium, jež má být vyrobeno;

iii) jméno země nebo zemí, do nichž hodlá toto opium vyvázet; Rada může sdělení buď schválit anebo doporučit příslušné Straně, aby nevyráběla opium pro vývoz.

(3) Bez ohledu na ustanovení písmene a) a b) odst. 2, Strana, která po deset let, které uplynuly, bezprostředně před 1. lednem 1961, vyvážela opium, které vyrobila, bude moci pokračovat ve vývozu opia, které vyrábí.

(4) a) Strana nebude dovážet opium ze žádné země nebo území, s výjimkou opia vyrobeného na území:

i) Strany, uvedené v odst. 3;

ii) Strany, která zaslala Úřadu sdělení podle ustanovení písm. a) odst. 2;

iii) Strany, která dostala souhlas Rady podle ustanovení písm. b) odst. 2.

b) Bez ohledu na ustanovení písm. a) tohoto odstavce, Strana může dovážet opium, vyrobené v kterékoliv zemi, která vyráběla a vyvážela opium po dobu deseti let před 1. lednem 1961, jestliže v příslušné zemi byl založen a udržován státní kontrolní orgán nebo agentura pro účely stanovené článkem 23, a jestliže příslušná země má dostatek účinných prostředků k tomu, aby zajistila, aby opium, které vyrábí, nemohlo být použito pro nedovolený obchod.

(5) Ustanovení tohoto článku nebrání Straně v tom, aby

a) vyráběla opium v množství, dostačujícím pro její potřeby;

b) vyvážela opium zabavené pro nedovolený obchod na území druhé Strany, souhlasně s požadavky této velké Úmluvy.

Čl.25

Kontrola makové nati

(1) Strana, která povolí pěstování opiového máku pro jiné účely než pro výrobu opia, učiní všechna nutná opatření, aby zajistila:

a) aby se z takového opiového máku nevyrábělo opium;

b) aby výroba omamných látek z opiového máku byla dostatečným způsobem kontrolována.

(2) Strany použijí pro makovou mať systému dovozních potvrzení a vývozních povolení, uvedeného v odst. 4 až 15 článku 31.

(3) Strany poskytnou stejné statistické údaje o dovozu a vývozu makové nati, jako jsou předvídaný pro omamné látky v odst. 1 d) a 2 b) článku 20.

Čl.26

Keř koka a listy koka

(1) Jestliže Strana povolí pěstování keře koka, uplatní stejně jako v případě pěstování listu koka kontrolní postup, uvedený v článku 23 pro opiový mák. Pokud jde o písm. d), odst. 2 tohoto článku, příslušná agentura bude povinna převzít efektivně úrodu a to co nejdříve po skončení sklizně. (2) Strany zajistí, v mezích možností, vymýcení všech keřů koka, které rostou divoce. Zničí keře koka, pěstované bez zákonného povolení.

Čl.27

Dodatečná ustanovení týkající se listů koka

(1) Strany mohou povolit použití listů koka pro výrobu aromatického výrobku, který nesmí

obsahovat žádné alkaloidy, a mohou v míře nutné pro toto použití dovolit výrobu, dovoz, vývoz a obchod s těmito listy a jejich skladování.

(2) Strany předloží odděleně přibližné údaje (článek 19) a statistické údaje (článek 20), týkající se listů koka, určených k výrobě takového aromatického výrobku; avšak nemusí tak učinit, jestliže tyto listy koka budou použity k získání alkaloidů a k výrobě aromatických výrobků a jestliže tato skutečnost je uvedena v přibližných a statistických údajích.

Čl.28

Kontrola konopí

(1) Jestliže Strana povolí pěstování rostliny konopí k výrobě konopí nebo konopné pryskyřice, uplatní systém kontroly uvedený v článku 23 pojednávajícím o kontrole opiového máku.

(2) Tato Úmluva se nevztahuje na pěstování rostliny konopí výlučně k průmyslovým účelům (vlákna a semena) nebo pro účely zahradnické.

(3) Strany přijmou opatření, která mohou být potřebná pro to, aby se zabránilo zneužití listů rostliny konopí nebo nedovolenému obchodu s těmito listy.

Čl.29

Výroba

(1) Strany budou požadovat, aby výroba omamných látek byla prováděna na základě povolení (licence) s výjimkou těch případů, kdy je tato výroba prováděna jedním nebo několika státními podniky.

(2) Strany

a) budou dohlížet na všechny osoby a podniky, které se zabývají výrobou omamných látek anebo se výroby zúčastňují;

b) zařízení a místnosti, v nichž se může výroba provádět, podřídí systému povolení (licencí);

c) budou požadovat, aby výrobci omamných látek, kteří jsou držitelé licencí, si opatřili pravidelná povolení stanovící druh a množství omamných látek, které mají právo vyrobit. Takového pravidelného povolení však nebude třeba pro přípravky.

(3) Strany zabrání tomu, aby se v držbě výrobců omamných látek nahromadilo množství drog a makové natě, jež by překračovalo množství potřebné pro normální chod podniku, s ohledem na situaci na trhu.

Čl.30

Obchod a distribuce

(1) a) Strany budou požadovat, aby obchod s omamnými látkami a jejich distribuce se prováděly na základě povolení (licencí), s výjimkou případů, kdy je obchod nebo distribuce provozována jedním nebo více státními podniky.

b) Strany:

i) budou dohlížet na všechny osoby a podniky, které se zabývají obchodem s omamnými látkami nebo jejich distribucí, nebo se jich zúčastňují;

ii) zařízení a místnosti, v nichž se může tento obchod nebo distribuce uskutečňovat, podřídí systému povolení (licencí); povolení však nebude třeba pro přípravky.

c) Ustanovení písm. a) a b) týkající se systému licencí není nutno uplatňovat na osoby oprávněné k výkonu léčebných nebo vědeckých funkcí a vykonávající své funkce.

(2) Kromě toho, Strany:

a) zabrání rovněž tomu, aby se v držbě obchodníků, distributerů, státních podniků, nebo k tomu oprávněných osob, uvedených výše, nahromadilo množství omamných látek a makové natě přesahující množství, jež je nutné k normálnímu chodu podniku, s ohledem na situaci na trhu;

b)i) budou požadovat, aby omamné látky nebyly poskytovány nebo rozdělovány na soukromé osoby jinak, než na lékařský předpis. Toto ustanovení se nevztahuje nutně na omamné látky, které mohou jednotlivci legálně obdržet, používat, přidělovat nebo spravovat v důsledku řádně povoleného výkonu své léčebné funkce;

ii) budou-li strany považovat za nutné a žádoucí, budou požadovat, aby recepty, předpisující omamné látky uvedené v Seznamu I byly předepsány na úředních formulářích, které budou poskytnuty ve formě útržkového bloku příslušnými správními orgány nebo k tomu oprávněnými odbornými společnostmi.

(3) Je žádoucí, aby strany požadovaly, aby písemné nebo tištěné nabídky omamných látek, veřejné inzeráty všeho druhu jakož i popisy, týkající se omamných látek a používané k obchodním účelům, vnější obaly balíčků obsahujících omamné látky a nálepky, s nimiž se omamné látky dávají do prodeje, uváděly společný mezinárodní název, uvedený Světovou zdravotnickou organizací.

(4) Bude-li to některá Strana považovat za nutné a žádoucí, bude požadovat, aby balení, obsahující omamnou látku, bylo opatřeno dvojitým, dobře viditelným červeným proužkem. Balík, v němž je tento balíček odeslán, není opatřen tímto dvojitým červeným proužkem.

(5) Strany budou požadovat, aby nálepka, pod níž je omamná látka daná do prodeje, uváděla jmenovitě drogu nebo drogy, které obsahuje, jakož i jejich váhu nebo procentuální vyjádření. Povinnost uvádět tyto informace na nálepce se nevztahuje nutně na drogu vydanou soukromé osobě na lékařský předpis.

(6) Ustanovení odstavců 2 a 5 se nevztahují nutně na obchod s drogami v Seznamu II v malém, ani na distribuci v malém těchto drog.

Čl.31

(1) Strany vědomě nedovolí vývoz omamných látek do žádné země nebo na žádné území, jestliže to není:

a) v souladu se zákony a předpisy této země nebo tohoto území;

b) v mezích celkových přibližných údajů týkajících se této země nebo tohoto území, jak je stanoveno v odst. 2 článku 19, s uvedením množství, jež má být znovuvyvezeno;

(2) Strany budou ve svobodných přístavech a zónách vykonávat stejný dohled a kontrolu jako v jiných částech svého území, ovšem za předpokladu, že budou moci postupovat ještě přísněji.

(3) a) Strany budou prostřednictvím licencí kontrolovat dovoz a vývoz omamných látek s výjimkou případů, kdy tento dovoz nebo vývoz je prováděn jedním nebo několika státními podniky.

b) Strany budou provádět dohled nad všemi osobami a podniky, které tento dovoz a vývoz provozují nebo se jím zúčastní.

(4) a) Každá Strana, jež povoluje dovoz nebo vývoz některé drogy, bude vyžadovat zvláštní dovozní nebo vývozní povolení pro každý případ dovozu nebo vývozu, bez ohledu na to, jde-li o jednu nebo více drog.

b) Tato povolení bude obsahovat název drogy, společné mezinárodní označení, existuje-li množství, které se má dovézt nebo vyvézt, jména a adresy dovozce a vývozce, jakož i období, v kterém se vývoz nebo dovoz musí uskutečnit.

c) Vývozní povolení bude obsahovat kromě jiného číslo a datum dovozního potvrzení (odst. 5) a označení úřadu, který ho vydal.

d) Dovozní povolení může povolovat dovoz v několika zásilkách.

(5) Před vydáním vývozního povolení budou strany požadovat dovozní povolení, vydané příslušnými úřady země nebo území, jež dováží a potvrzující, že dovoz drogy nebo drog, o něž jde, jde schválen. Toto potvrzení předloží osoba nebo

podnik, který žádá o vývozní povolení. Strany se přizpůsobí, pokud možno, vzoru dovozního potvrzení, schváleného Komisí.

(6) Ke každé zásilce bude přiložen opis vývozního povolení a vláda, která vývozní povolení vydává, zašle jednu jeho kopii vládě země nebo území dovozce.

(7) a) Jakmile byl dovoz uskutečněn nebo jakmile skončilo období vyhrazené pro dovoz, vláda země nebo území dovozce vrátí vývozní povolení vládě země nebo území vývozce se zvláštní poznámkou v tomto směru.

b) V této poznámce bude uvedeno skutečně dovezené množství.

c) Je-li skutečně vyvezené množství nižší než množství, uvedené ve vývozním povolení, vyznačí příslušné úřady množství skutečně vyvezené na vývozním povolení a na každé úřední kopii tohoto povolení.

(8) Vývoz ve formě zásilky, adresované na banku na účet osoby odlišné od osoby, na jejíž jméno zní vývozní povolení, nebo na poštovní schránku, se zakazuje.

(9) Vývoz ve formě zásilek adresovaných na celní skladiště je zakázán s výjimkou případů, kdy vláda země dovozce uvede na dovozním potvrzení, předloženém osobou nebo podnikem, který žádá o vývozní povolení, že povolila dovoz zásilky za účelem uložení v celním skladišti. V podobných případech bude ve vývozním povolení uvedeno, že zásilka se provádí za tímto účelem. Každé čerpání z celního skladiště bude vázáno na předložení povolení vydaného úřady, které skladiště spravují a v případě zásilky, určené procizinu, bude s ní nakládáno jako kdyby šlo o nový vývoz podle této Úmluvy.

(10) Zásilky drog, přivezené na území jedné Strany nebo z ní vyvezené, aniž by byly doprovázeny vývozním povolením, budou příslušnými úřady zadrženy.

(11) Bez ohledu na to, má-li být zásilka složena z dopravního prostředku, který ji převáží, nebo ne, Strana nepovolí průjezd svým územím žádné zásilky drog směrem do jiné země, není-li příslušným úřadům této Strany předložena kopie vývozního povolení pro danou zásilku.

(12) Příslušné úřady země nebo území, přes které je povolen převoz zásilky drog učiní všechna nutná opatření, aby zabránily odchýlení se zásilky jiným směrem než je směr, vyznačený na kopii vývozního povolení, připojeném k zásilce, pokud vláda země nebo území, přes kterou se zásilka převáží, nepovolí tuto odchylku v určení. Vláda této země

nebo území bude považovat každou žádost o změnu určení tak, jako kdyby šlo o vývoz ze země nebo z území tranzitu do země nebo území nového určení. Je-li změna určení povolena, ustanovení písm. a) a b) odst. 7 budou platit rovněž mezi zemí nebo územím tranzitu a zemí nebo územím odkud byla zásilka původně vyvezena.

(13) Žádná zásilka drog v tranzitu nebo uložená v celním skladu nemůže být předmětem žádných zásahů, jež by mohly změnit povahu těchto drog. Obal nemůže být změněn bez povolení příslušných úřadů.

(14) Ustanovení odst. 11 a 13 týkající se tranzitu drog přes území některé Strany neplatí, je-li zásilka převážena leteckou cestou, za předpokladu, že letadlo nepřistane v zemi nebo na území tranzitu. Přistane-li letadlo v této zemi nebo na tomto území, tato ustanovení budou platit do té míry, jak to budou vyžadovat okolnosti.

(15) Ustanovení tohoto článku nemají vliv na ustanovení jakékoliv mezinárodní dohody, která omezuje kontrolu, jíž může vykonávat každá strana v případě drog v tranzitu.

(16) Žádné ustanovení tohoto článku s výjimkou odst. 1 a) a 2 nebude uplatňováno nutně na přípravky uvedené v Seznamu III.

Čl.32

Zvláštní ustanovení týkající se přepravy omamných látek v lékárnkách první pomoci na lodích nebo

letadlech obstarávajících mezinárodní dopravu

(1) Mezinárodní doprava omezeného množství drog loděmi nebo letadly, jež by se mohly státu nutnými během cesty pro poskytnutí první pomoci a pro naléhavé případy, nebude považována za dovoz nebo vývoz ve smyslu této Úmluvy.

(2) Země, kde jsou drogy registrovány, zavede taková ochranná opatření, aby zabránila zneužití drog uvedených v odst. 1 nebo jejich odcizení k nedovoleným účelům. Komise doporučí tato ochranná opatření po konzultaci s příslušnými mezinárodními organizacemi.

(3) Drogy, přepravované loděmi nebo letadly, podle ustanovení odst. 1, budou podléhat zákonům, předpisům, povolením a licencím země, kde jsou registrovány, aniž by to mělo vliv na právo příslušných místních úřadů provést prověření, inspekci a jiné kontrolní úkony na palubě lodí nebo letadel. Nakládání s těmito drogami v případech nutnosti nebude považováno za odporující ustanovení článku 30 odst. 2/b.

Čl.33

Držba drog

Strany nepovolí držbu drog bez zákonného povolení.

Čl.34

Kontrolní a inspekční opatření

Strany budou vyžadovat:

a) aby všechny osoby, kterým jsou podle této Úmluvy vydávány licence nebo které mají vedoucí nebo kontrolní funkci ve státním podniku, založeném podle této Úmluvy, měly vlastnosti, potřebné k efektivnímu a věrnému provádění ustanovení zákonů a předpisů, vydaných pro provádění této Úmluvy;

b) aby správní úřady, výrobci, obchodníci, vědci, vědecké ústavy a nemocnice vedly takové záznamy, kde by bylo vyznačeno množství každé drogy, jež se vyrobí a každý úkon, mající za následek přijetí a vydání drog. Tyto záznamy budou uchovány po období ne kratším dvou let. V případě, že jsou použity k vypsání receptů bloky [článek 30 odst. 2 písm. b)], tyto bloky, včetně jednotlivých stran, budou rovněž zachovány po dobu, která nebude kratší dvou let.

Čl.35

Boj proti nedovolenému obchodu

Berouce řádně ohled na své ústavní, právní a správní zásady, Strany:

a) zajistí v celostátním měřítku koordinaci preventivních a represivních akcí proti nedovolenému obchodu; za tím účelem mohou určit službu, pověřenou prováděním této koordinace;

b) budou si vzájemně pomáhat v boji proti nedovolenému obchodu s omamnými látkami;

c) budou úzce spolupracovat mezi sebou a s příslušnými mezinárodními organizacemi, jichž jsou členy, za účelem vedení společného boje proti nedovolenému obchodu;

d) budou dbát toho, aby mezinárodní spolupráce příslušných služeb byla prováděna rychle;

e) zajistí, aby v případech, když mezi zeměmi dojde k předávání soudních dokladů v rámci určitého právního jednání, byly tyto doklady nejkratší cestou předány na adresu instancí, uvedených Stranami; toto ustanovení se nedotýká práva Stran

žádat, aby jim soudní doklady byly zaslány diplomatickou cestou;

f) budou sdělovat, pokud to považují za vhodné, Úřadu a Komisi prostřednictvím generálního tajemníka, kromě informací požadovaných v článku 18, též informace o nedovolené činnosti související s omamnými látkami, která probíhá na jejich území, včetně informací o nedovoleném pěstování, nedovolené produkci a výrobě omamných látek, jejich nedovolenému používání a obchodování s nimi;

g) budou informace uvedené v předchozím odstavci podávat pokud možno takovým způsobem a v takových lhůtách, jak to Úřad vyžaduje; pokud o to Strana požádá, může jí být Úřad svou radou nápomocen při podávání těchto informací i v jejím úsilí o omezení nedovolené činnosti související s omamnými látkami, která probíhá na jejím území.

Čl.36

Trestní ustanovení

(1) a) S výhradou svých ústavních předpisů učiní každé Strana opatření nutná k tomu, aby pěstování, produkce, výroba, těžba, příprava, držba, nabídka, dání do prodeje, distribuce, koupě, prodej, dodání z jakéhokoliv titulu, zprostředkování, odeslání, tranzit, doprava, dovoz a vývoz omamných látek, neodpovídající ustanovením této Úmluvy, nebo jakékoliv jiné činy, které by podle názoru této Strany odporovaly ustanovením této Úmluvy, byly považovány za trestné činy, jsou-li spáchány úmyslně, a aby na vážné případy byly vyměřeny přiměřené tresty, zejména vězení nebo jiné tresty odnětí svobody.

b) Nehledě na ustanovení uvedené pod předchozím písmenem, mohou Strany v případě, že se takových případů dopustily osoby závislé na omamné látce, zařídit, aby se takovýmto osobám dostalo místo výroku o vině a trestu, popř. navíc léčeni, výchovy, doléčení, rehabilitace a nového začlenění do společnosti v souladu s ustanovením odstavce 1 článku 38.

(2) S výhradou ústavních předpisů každé Strany, jejího právního řádu a národního zákonodárství

a) i) každý z přestupků, uvedených v odst. 1 bude považován za zvláštní přestupek, bude-li spáchán v rozličných zemích;

ii) úmyslná účast při některém z uvedených přestupků, spolupachatelství nebo pomoc nebo pokus o jejich spáchání, jakož i příprava a úmyslně provedené finanční operace, související s přestupky, uvedenými v tomto článku, budou pokládány za trestné činy spadající pod tresty, uvedené v odst. 1;

iii) odsouzení za tyto činy v cizině budou brána rovněž v úvahu pro to, aby bylo možno stanovit, jde-li o opakování trestného činu;

iv) uvedené vážné přestupky, ať byly spáchány vlastními státními příslušníky nebo cizinci, budou stíhány Stranou, na jejímž území k přestupku došlo, nebo Stranou, na jejímž území se zdržuje pachatel, jestliže podle zákonodárství Strany, které je žádost adresována, jeho vydání není možné a jestli pachatel nebyl ještě stíhán a souzen.

b) i) Každý z přestupků uvedených v odst. 1 a v části ii) písm. a) odst. 2 tohoto článku bude považován za případ podléhající vydání ve smyslu každé smlouvy o vydávání pachatelů uzavřené mezi Stranami. Strany se zavazují zahrnout tyto přestupky do každé smlouvy o vydávání pachatelů, která bude mezi nimi uzavřena, jako přestupky podléhající vydávání.

ii) Jestliže Strana, která podmiňuje vydávání pachatelů existencí smlouvy, obdrží žádost o vydání od jiné Strany, s níž neuzavřela extradiční smlouvu, může podle svého uvážení pokládat tuto Úmluvu za právní základ pro vydávání, pokud jde o přestupky uvedené v odst. 1 a v části ii) písm. a) odst. 2 tohoto článku. Vydání bude podléhat dalším podmínkám stanoveným právním řádem dožádané strany.

iii) Strany, které nepodmiňují vydávání pachatelů existencí smlouvy, budou považovat přestupky uvedené v odst. 1 a v části ii) písm. a) odst. 2 tohoto článku za přestupky podléhající vydávání mezi nimi za podmínek stanovených právním řádem dožádané Strany.

iv) Vydání bude schváleno podle zákonů dožádané Strany, a nehledě k ustanovením uvedeným v části i), ii) a iii) písm. b) tohoto odstavce, bude mít tato Strana právo odmítnout vydání pachatele v těch případech, kdy příslušné úřady mají za to, že přestupek není dostatečně závažný.

(3) Ustanovení tohoto článku budou podrobena trestnímu právu Strany v otázkách jurisdikce.

(4) Žádné ustanovení v tomto článku neomezuje zásadu, že trestné činy o nichž hovoří, budou stanoveny, stíhány a trestány v souladu s vnitřním zákonodárstvím Strany.

Čl.37

Zabavení a konfiskace

Všechny drogy, látky a každý materiál, používaný k páčání některého z přestupků, uvedených v článku 36 nebo určených ke spáchání

takových přestupků, mohou být zabaveny a konfiskovány.

Čl.38

Opatření proti zneužívání omamných látek

(1) Strany budou věnovat zvláštní pozornost a přijímat praktická opatření, za účelem prevence zneužívání omamných látek a včasného zjištění, léčení, výchovy, doléčení, rehabilitace a nového začlenění do společnosti osob, jichž se to týká, a své úsilí budou koordinovat tak, aby těchto cílů dosáhly.

(2) Pokud to jen bude možné, budou Strany napomáhat při školení personálu v léčení, doléčování, rehabilitaci a novém začlenění osob závislých na omamných látkách do společnosti.

(3) Strany přijmou všechna praktická opatření, aby osoby, jejichž práce to vyžaduje, byly seznámeny s problematikou toxikomanie a její prevence, a také zvýší informovanost širší veřejnosti o těchto otázkách, bude-li nebezpečí, že se zneužívání omamných látek rozšíří.

Čl.38bis

Dohody o regionálních centrech

Jestliže s přihlédnutím ke své ústavní, právní a správní soustavě to Strana považuje za žádoucí součást své kampaně proti nedovolenému obchodu s omamnými látkami, podpoří po projednání s jinými zúčastněnými stranami v oblasti a popřípadě s využitím odborné rady Úřadu nebo odborných organizací OSN uzavírání dohod zabývajících se vybudováním regionálních center pro vědecký výzkum a výchovu se zaměřením na boj proti problémům způsobeným nedovoleným používáním omamných látek a nedovoleným obchodem s nimi.

Čl.39

Použití státních kontrolních opatření, jež jsou přísnější než vyžaduje tato Úmluva

Nezávisle na ustanoveních této Úmluvy, žádné Straně se nebude bránit v tom, aby přijala ještě striktnější nebo přísnější kontrolní opatření než jsou opatření předvídaná v této Úmluvě a zejména aby požadovala, aby přípravky uvedené v Seznamu III nebo omamné látky podle Seznamu II, byly podrobeny kontrole používané na omamné látky Seznamu I, nebo některé z nich, bude-li to považovat za nutné nebo vhodné pro ochranu veřejného zdraví.

Čl.40

Jazyk Úmluvy a postup při podpisu, ratifikaci a přístupu

(1) Tato Úmluva, jejíž anglické, čínské, francouzské, ruské a španělské znění jsou stejně platná, bude do 1. srpna 1961 otevřena k podpisu všech členských států OSN, všech států, nečlenů OSN, které jsou stranami Statutu Mezinárodního soudního dvora, nebo členy některé odborné organizace OSN, jakož i všech ostatních států, jež Rada k účasti na Úmluvě vyzve.

(2) Tato Úmluva podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny budou uloženy u Generálního tajemníka.

(3) Tato Úmluva bude po 1. srpnu 1961 otevřena k přístupu států, uvedených v odst. 1 Listiny o přístupu budou uloženy u Generálního tajemníka.

Čl.41

Uvedení v platnost

(1) Tato Úmluva vstoupí v platnost třicet dní po uložení čtyřicátá ratifikační listiny nebo listiny o přístupu podle článku 40.

(2) Pro každý jiný stát, jenž uloží ratifikační listinu nebo listinu o přístupu po uložení uvedené čtyřicáté listiny, vstoupí tato Úmluva v platnost třicet dní po uložení ratifikační listiny nebo listiny o přístupu tímto státem.

Čl.42

Územní platnost

Tato Úmluva bude platit pro všechna nemetropolitní území, které některá Strana zastupuje v mezinárodních vztazích, s výjimkou případů, kdy na základě ústavy této Strany nebo příslušného území, nebo na základě obyčeje, je k tomu třeba předchozího souhlasu tohoto území. V takovém případě se Strana bude snažit získat potřebný souhlas tohoto území v nejkratší lhůtě a jakmile jej obdrží, uvědomí o tom Generálního tajemníka. Tato Úmluva bude platná pro příslušné území uvedené ve sdělení počínaje dnem obdržení tohoto sdělení Generálním tajemníkem. V případě, že předběžný souhlas nemetropolitního území není potřebný, příslušná Strana prohlásí při podpisu, ratifikaci nebo přístupu, pro která nemetropolitní území tato Úmluva platí.

Čl.43

Území pro účely článků 19, 20, 21 a 31

(1) Každá Strana může sdělit Generálnímu tajemníkovi, že pro účely článků 19, 20, 21 a 31 některé z jeho území je rozděleno na dvě nebo více území, nebo že dvě anebo více jeho území je spojeno v celek.

(2) Dvě nebo více Stran může sdělit Generálnímu tajemníkovi, že v důsledku toho, že mezi nimi byla zavedena celní unie, tvoří tyto Strany pro účely článků 19, 20, 21 a 31 jeden územní celek.

(3) Veškerá sdělení na základě odst. 1 a 2 tohoto článku nabudou účinnosti 1. ledna roku následujícího po roce, v němž došlo ke sdělení.

Čl.44

Skončení platnosti dřívějších mezinárodních smluv

(1) Dnem, kdy tato Úmluva vstoupí v platnost, její ustanovení ukončí a nahradí mezi Stranami ustanovení těchto smluv:

- a) Mezinárodní opiová úmluva podepsaná v Haagu dne 23. ledna 1912;
- b) Dohoda o výrobě, vnitřním obchodu a použití zpracovaného opia, podepsaná v Ženevě dne 11. února 1925;
- c) Mezinárodní opiová úmluva podepsaná v Ženevě dne 19. února 1925;
- d) Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek, podepsaná v Ženevě dne 13. července 1931;
- e) Dohoda o kontrole kouření opia na Dálném Východě, podepsaná v Bangkoku dne 27. listopadu 1931;
- f) Protokol podepsaný v Lake Success dne 11. prosince 1946, jímž se mění Dohody, Úmluvy a Protokoly o omamných látkách, sjednané v Haagu dne 23. ledna 1912, v Ženevě dne 11. února 1925, 19. února 1925 a 13. července 1931, v Bangkoku dne 27. listopadu 1931 a v Ženevě dne 26. června 1936 s výjimkou účinků poslední z těchto Úmluv;
- g) Úmluvy a Dohody uvedené pod písm. a) a e), pozměněné Protokolem z r. 1946 uvedeným pod písm. f);
- h) Protokol podepsaný v Paříži dne 19. listopadu 1948 podrobnější mezinárodní kontrole některé drogy, které nebyly uvedeny v Úmluvě z 13. července 1931 o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek, pozměněný protokolem podepsaným v Lake Success dne 11. prosince 1946;
- i) Protokol o omezení a úpravě pěstování máku, jakož i výroby, mezinárodního obchodu, velkoobchodu a používání opia, podepsaný v New Yorku dne 23. června 1953, vstoupí-li tento Protokol v platnost.

(2) Dnem vstupu této Úmluvy v platnost pozbude platnosti článek 9 Úmluvy o potlačení nedovoleného obchodu se škodlivými omamnými

látkami, podepsané v Ženevě dne 26. června 1936, mezi Stranami uvedené Úmluvy, jež jsou Stranami rovněž této Úmluvy a bude nahrazen písm. b) odst. 2 článku 36 této Úmluvy. Každá Strana bude však moci ponechat v platnosti uvedený článek 9, bude-li o tom informovat generálního tajemníka.

Čl.45

Přechodná ustanovení

(1) Funkce Úřadu, s jehož vytvořením se počítá v článku 9, budou, počínaje vstupem v platnost této Úmluvy (článek 41, odst. 1) vykonávány prozatímně podle jejich povahy, Stálým ústředním úřadem vytvořeným k plnění ustanovení kapitoly VI. Úmluvy, uvedené v písm. c) článku 44, v její doplněné formě, a Dozorčí radou vytvořeným v zájmu plnění ustanovení kapitoly II Úmluvy uvedené pod písm. d) článku 44 v její doplněné formě.

(2) Rada určí den, ke kterému se nový Úřad uvedený v článku 9 ujme své funkce. K tomuto datu se tento Úřad ujme funkcí Stálého ústředního úřadu, Dozorčí Rady (Kontrolního úřadu), uvedených v odst. 1, vůči státům, které jsou stranami smluv, uvedených v článku 44 a nejsou stranami této Úmluvy.

Čl.46

Vypovězení Úmluvy

(1) Po uplynutí dvou let ode dne, kdy tato Úmluva vstoupí v platnost (článek 41 odst. 1) každá Strana bude moci jménem svým nebo jménem území, které zastupuje v mezinárodních vztazích a jež odvolala souhlas, daný podle článku 42, vypovědět tuto Úmluvu uložením listiny o vypovědi u generálního tajemníka.

(2) Jestliže generální tajemník obdrží výpověď před 1. červencem nebo k 1. červenci, nabude tato účinnosti dnem 1. ledna příštího roku; jestliže je výpověď podána po 1. červenci, nabude účinnosti tak, jako kdyby byla podána následujícího roku před 1.červencem nebo k 1. červenci.

(3) Tato Úmluva pozbude platnosti, jestliže v důsledku výpovědi oznámených podle ustanovení odst. 1, podmínky jejího vstupu v platnost, uvedené v odst. 1 článku 41, přestanou být splněny.

Čl.47

Dodatky

(1) Každá Strana může navrhnout doplnění této Úmluvy. Text dodatku a důvody, pro které je navrhován, budou sděleny generálnímu tajemníkovi, který je oznámí Stranám a Radě. Rada může rozhodnout buď, že

a) svolá konferenci podle odst. 4 článku 62 Charty OSN za účelem prozkoumání navrženého dodatku, anebo

b) se dotáže Stran, zda přijímají navrhovaný dodatek a požádá je, aby předložily Radě své případné připomínky k návrhu.

(2) Jestliže návrh na dodatek rozeslaný podle odst. 1 b) tohoto článku nebyl odmítnut žádnou Stranou v průběhu 18 měsíců po jeho oznámení, vstoupí ihned v platnost. Je-li však odmítnut některou Stranou, Rada může rozhodnout, s přihlédnutím k připomínce Stran, má-li se svolat konference za účelem prozkoumání příslušného dodatku.

Čl.48

Spory

(1) Kdyby mezi dvě nebo více Stranami vznikl spor o výklad nebo provádění této Úmluvy, tyto Strany budou konzultovat mezi sebou, aby vyřešily spor cestou jednání, šetření, zprostředkování, smíru, arbitráže, odvoláním k oblastním orgánům, soudní cestou nebo jinými mírovými prostředky, které si zvolí.

(2) Každý spor tohoto druhu, který nebyl vyřešen prostředky, uvedenými v odst. 1, bude předložen Mezinárodnímu soudnímu dvoru.

Čl.49

Přechodné výhrady

(1) Strana si může při podpisu, ratifikaci nebo přístupu vyhradit právo povolit dočasně na kterémkoliv ze svých území:

a) použití opia k účelům quasi-lékařským;

b) kouření opia;

c) žvýkání listů koka.

d) použití konopí, konopné pryskyřice, výtažků a tinktur z konopí k nelékařským účelům;

e) produkci, výrobu a obchod s omamnými látkami uvedenými pod písm. a) a d) k účelům uvedeným pod těmito písmeny.

(2) Výhrady podle odst. 1 budou podléhat těmto omezením:

a) činnost uvedená v odst. 1 může být povolena pouze pokud je tradiční na území, na něž se výhrada vztahuje a pokud tam byla povolena k 1. lednu 1961;

b) do státu, který není členem, nebo na území, na něž se tato Úmluva podle článku 42 nevztahuje, nemůže být povolen žádný vývoz omamných látek uvedených v odst. 1 k tam uvedeným účelům;

c) opium smějí kouřit pouze osoby, registrované za tím účelem u příslušných úřadů před 1. lednem 1964;

d) používání opia k účelům quasi-lékařským musí být zrušeno ve lhůtě patnácti let počínaje dnem vstupu této Úmluvy v platnost jak stanoví odst. 1 článku 41;

e) žvýkání listů koka musí být odstraněno do pětadvaceti let, počínaje vstupem této Úmluvy v platnost, jak to stanoví odst. 1 článku 41;

f) použití konopí k jiným než lékařským a vědeckým účelům musí přestat co nejdříve, ale v každém případě ve lhůtě pětadvaceti let počínaje vstupem této Úmluvy v platnost, jak to stanoví odst. 1 článku 41;

g) produkce, výroba a obchod s omamnými látkami, uvedenými v odst. 1 pro potřebu, uvedenou v tomto odstavci musí být sníženy a konečně odstraněny současně s jejich používáním.

(3) Každá Strana činí výhradu podle odst. 1:

a) zahrne do výroční zprávy, kterou předloží Generálnímu tajemníkovi podle písm. a) odst. 1 článku 18 zprávu o výsledcích dosažených v průběhu předchozího roku v oblasti zákazu používání produkce, výroby a obchodu, uvedených v odst. 1;

b) poskytne Úřadu přibližné údaje (článek 19) a statistické údaje (článek 20) o činnosti, k níž bude učiněna výhrada, způsobem a formou předepsanými Úřadem.

(4.a) Jestliže Strana, která činí výhradu podle odst. 1 nedodá:

i) zprávu, uvedenou v písm. a) odst. 3 v období šesti měsíců, po konci roku, k němuž se vztahují údaje, které obsahuje;

ii) přibližné údaje, uvedené v písm. b) odst. 3 v období 3 měsíců následujících po datu, stanoveném za tím účelem Úřadem podle odst. 1 článku 12;

iii) statistické údaje, uvedené v písm. b) odst. 3 v období tří měsíců po datu, ke kterému mají být dodány podle odst. 2 článku 20; Úřad nebo Generální tajemník, podle okolností se obrátí na příslušnou Stranu s upozorněním, že je v prodlení a požádá ji o poskytnutí údajů ve lhůtě tří měsíců počínaje dnem obdržení tohoto sdělení.

b) jestliže některá Strana neuposlechne ve výše uvedené lhůtě výzvy Úřadu nebo Generálního tajemníka, ztratí příslušná výhrada, učiněná podle odst. 1 svou účinnost.

(5) Stát, který učinil výhradu, může kdykoliv formou písemného sdělení, svoji výhradu úplně nebo částečně odvolat.

Čl.50

Jiné výhrady

(1) Žádné jiné výhrady, než ty, které jsou učiněny podle článku 49 nebo následujících odstavců, nejsou dovoleny.

(2) Každý stát může při podpisu, ratifikaci nebo přístupu učinit výhradu k následujícím ustanovením této Úmluvy: odst. 2 a 3 článku 12; odst. 2 článku 13; odst. 1 a 2 článku 14; písm. b) odst. 1 článku 31; článku 48.

(3) Každý stát, který se chce stát Stranou této Úmluvy, ale který chce mít možnost učinit jiné výhrady, než které jsou vyjmenovány v odst. 2 tohoto článku nebo v článku 49, může uvědomit Generálního tajemníka o tomto úmyslu. Jestliže dvanáct měsíců po oznámení příslušné výhrady Generálním tajemníkem třetina států, které Úmluvu ratifikovaly nebo k ní přistoupily, před koncem této lhůty nevznesla námitky proti této výhradě, bude považována za povolenou ovšem s tím, že státy, které proti výhradě vznesly námitky, neberou na sebe vůči státu, který výhradu činí, právní závazky vyplývající z této Úmluvy, k nimž se vztahuje výhrada.

(4) Stát, který činí výhrady, může tyto kdykoliv formou písemného sdělení odvolat úplně nebo částečně.

Čl.51

Oznámení

Generální tajemník vyrozumí všechny státy, uvedené v odst. 1 článku 40:

a) o podpisech, ratifikaci a přístupech podle článku 40;

b) o dni, kdy vstoupí tato Úmluva v platnost podle čl. 41;

c) o výpovědích podle článku 46;

d) o prohlášeních a sděleních podle článků 42, 43, 47, 49 a 50.

Na důkaz toho podepsaní, řádně zplnomocnění, podepsali tuto Úmluvu jménem svých vlád. Dáno v New Yorku, třicátého března tisíc devět set šedesát jedna v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archívu Organizace spojených národů a jehož ověřené kopie budou zaslány všem členským státům Organizace spojených národů a ostatním státům uvedeným v odst. 1 článku 40.

DROGY, KRIMINALITA, PREVENCE

(doc. Ing. Renata ŠTABLOVÁ CSc. a kol. - Policejní akademie ČR)

Dne 21. května 1997 se konal na Policejní akademii České republiky, odborný seminář k problematice, která se dnes již stala celosvětovým problémem, t.j. k problematice drog, jako jednoho z druhů organizované kriminality. Uspořádat tento seminář se rozhodli řešitelé grantového úkolu s názvem „Trestná činnost na úseku drog a možnosti prevence“, jako prezentaci výstupů ze závěrečné zprávy řešeného grantu. Celá akce se konala ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou (NPDC), jejíž zástupce npor. VANĚČEK seznámil přítomné s aktuální situací na drogové scéně u nás. Jednání se zúčastnili odborníci policejní, justiční i medicínské praxe a řada z nich vystoupila v bohaté diskusi.

Odborný seminář zahájil svým vystoupením pplk. Doc. JUDr. Vladimír PLECITÝ CSc, prorektor Policejní akademie ČR pro vědu, ediční činnost a zahraniční styky :

Přesto, že na úseku boje s touto kriminalitou bylo již mnohé vykonáno, a to jak v oblasti prevence, tak v oblasti represe, ukazuje se, že to ještě stále nestačí. Pracovat na tomto úseku kriminality připomíná mytologického Sisyfa, valícího do kopce ohromný balvan, který se pokaždé před vrcholkem zřítí dolů. Chci tímto příměrem vyjádřit, že boj s drogovou kriminalitou často působí jako těžká, namáhavá a přitom marná práce. Tento boj však nelze vzdát a nelze rezignovat v žádném směru tohoto vyčerpávajícího boje. Vedou nás k tomu např. velmi smutné statistiky. Je neradostným varováním, že v oblasti užívání drog velmi rychle doháníme Evropu. Odborníci odhadují, že trvale u nás užívá drogy čtvrt milionu osob, z toho 150 000 ve věku od 15 do 19 let. Zejména v roce 1996 došlo ke značnému nárůstu nových narkomanů. Bohužel stále více, se vedle typické české drogy - pervitinu množí užívání také heroinu. Stoupá také počet narkomanů, kteří si aplikují drogu injekčně. Další problémy z toho vznikající jsou všem známé. Na předávkování zemřelo v České republice v loňském roce 20 osob, přičemž polovina všech úmrtí byla ve věkové skupině 25 - 39 let.

Z uvedených tragických statistik vyplývá, že řešení narkomanie nemůže být jen věcí orgánů činných v trestním řízení. Ukazuje se, že chybí propracovaný celospolečenský systém prevence, začínající již na základní škole, prováděný v součinnosti s rodinou a zdravotní osvětou. K tomu potom přistupují legislativní opatření, kde můžeme využít zkušenosti jiných států s podobnými problémy. Stále více vystupuje do popředí nutnost, aby garantem boje s narkomanií byl stát, který do tohoto boje zapojí celý systém orgánů a organizací.

Příspěvkem do diskuse k této nanejvýš aktuální, ale rozsáhlé a složité problematice se stal i vzpomínaný seminář. Pokud bylo cílem organizátorů semináře vyměnit si zkušenosti a poznatky s ostatními odborníky v této oblasti působícími, domnívám se, že cíl byl naplněn. Chtěl bych jenom vyjádřit jedno neskromné přání, aby náměty a názory na tomto fóru, složeném ze zástupců teorie i praxe, nezapadly, ale naopak byly využity všemi zainteresovanými subjekty v jejich každodenní budoucí práci.

Z přednesených referátů a diskusních příspěvků uvádíme :

1. Trendy drogové kriminality v České republice v letech 1993 - 1996. (pplk. doc. Ing. Renata ŠTABLOVÁ CSc., pplk. PhDr. Vratislava ČERNÍKOVÁ CSc., pplk. JUDr. Zdeněk BUDINA)

Naše drogová scéna prošla v letech 1993 až 1996 výraznými změnami. Působení rizikových faktorů, které ji výrazně ovlivnily po roce 1989 a k nimž v obecné rovině patří zejména otevření hranic, strategická poloha ČR v Evropě, liberalizace společnosti, změny hodnotového systému, výrazné změny v ekonomice v důsledku privatizace, nevyhovující legislativa, bylo ještě prohloubeno působením specifických faktorů, jako je rozvinutá báze

domácí výroby pervitinu, která umožnila rychlou transformaci na profesionální výrobu, dobrá úroveň chemického a farmaceutického průmyslu vyrábějícího značný sortiment látek, které je možné zneužít při výrobě drog a to zejména v podmínkách nevyhovující legislativy. Dále je to otevření dalších drogových cest, vedoucích do naší republiky z území států bývalého Sovětského svazu, k němuž došlo zejména v průběhu roku 1995, kdy se situace na území těchto států více zkonsolidovala. V oblasti drogové legislativy je to i beztrestnost držení drogy pro vlastní potřebu a relativně nízké tresty za nedovolenou výrobu a obchod s drogami. Výrazně se zde odráží i módnost drog mezi mládeží, nízké ceny drog, které umožňují nejen jejich větší šíření mezi populací, ale přinášejí další problémy např. v podobě „drogové turistiky“. Zanedbatelná není přirozeně ani nedostatečná pozornost a péče věnovaná tomuto problému ze strany rodiny a školy.

Působení naznačených rizikových faktorů uplatňujících se po roce 1989 bylo ještě umocněno dalšími okolnostmi, které „příznivě“ ovlivnily činnost zločineckých skupin na našem území zejména v letech 1995 až 1996. Patří k nim např. nedostatečné požadavky na uznání legálního pobytu cizinců v ČR, jednoduchost zakládání krycích firem, téměř bezrizikové praní „drogových peněz“, relativně nízké náklady na provozování krycích firem, ochota občanů ČR zapojit se do obchodu s OPL za relativně nízké odměny, etnická soudružnost, dobrá etablovanost některých těchto firem v oblasti finančnictví i nízké tresty ukládané v ČR za drogové delikty.

Všechny tyto skutečnosti nacházely svůj výraz též v šíření drog a to zejména mezi mladou generací. O tom hovoří i výsledky šetření Centrální pracoviště pro drogovou epidemiologii. Např. počet nově evidovaných problémových uživatelů drog ve sledovaných 252 léčebně kontaktních centrech převýšil počty hlášené za rok 1995 (v roce 1996 bylo evidováno 3252 nových klientů, zatímco v roce 1995 to bylo 2470 klientů). Nejvyšší incidenci ve skupině 15 - 39 letých vykazuje v roce 1996 severočeský region. Nejpočetněji zastoupenou drogou v ČR je stále pervitin, na druhém místě heroin (počty problémových uživatelů heroinu se však v roce 1996 zdvojnásobil), přičemž nejčastějším způsobem užití je injekční aplikace. Nejpostiženější věkovou skupinou zůstávají 15 - 19 letí, kde počet nově evidovaných představuje 32,5%.

Již v roce 1993 - 1994 začínala nabývat trestná činnost spojená s nezákonným drogovým trhem výrazných rysů. Např. vzrůst výroby a distribuce pervitinu s cílem uplatnit tuto drogu na zahraničních trzích zůstává v rukou českých seskupení. Do tranzitu drog - převážně heroinu - jsou zapojeni nejvíce Kosovští Albánci, ale postupně narůstá i zastoupení českých občanů. Na druhé straně tranzit orientovaný na ponechání části zásilky pro český trh realizují zpravidla seskupení, v nichž jsou zastoupeni občané ČR (zvláště reemigranti), bývalého SSSR a částečně i Afričané. V této době se též začíná projevovat klasický dovoz do ČR, v němž jsou angažováni především Jihoameričané, občané bývalé Jugoslávie, některých afrických zemí a další. Roste organizovanost, konspirativnost. Snahy o pronikání do bezpečnostních a politických struktur a zaznamenáváme již též pokusy o nelegální obchod s prekursory.

Všechny tyto náročné úkoly spojené s omezováním nezákonného trhu nelze však plnit jen z centra, bez součinnosti s policejními útvary v regionech a okresech, a v řadě případů i s útvary jiných resortů.

Na úseku složek P ČR se osvědčuje nedávno přijatý a v praxi uplatňovaný Závazný pokyn policejního presidenta č. 28 z 5.prosince 1996 o postupu P ČR při odhalování trestné činnosti v souvislosti s toxikomanií. Tento pokyn upravuje nejen kompetence a vztahy uvnitř organizační struktury P ČR, ale vymezuje i společný postup na úseku regulace drogového problému s příslušnými orgány jiných resortů, např. ministerstva spravedlnosti, financí, zdravotnictví apod.

Jako významný faktor jak v omezování nabídky, tak i poptávky se projevila též rozvíjející se mezinárodní spolupráce, realizovaná nejen formou společných pracovních týmů, školení odborníků, stáží, ale i formou vybavení moderní technikou. Je realizována nejen na úrovni OSN, Rady Evropy, Evropské unie, Interpolu, Europolu, ale i cestou mezistátních dohod uvnitř těchto geografických uskupení.

Trestná činnost na úseku drog v letech 1993 - 1996
Trestná činnost podle ustanovení §§ 187, 188 a 188a TZ.

Nepříznivé trendy drogové kriminality nacházejí svůj výraz především v trestné činnosti související bezprostředně s nedovolenou výrobou a obchodem s drogami. Narůstá rapidně nejen počet trestných činů, ale i počet pachatelů, klesá jejich věk a vzrůstá zapojení žen do této trestné činnosti. Tento nepříznivý vývoj souvisí jednak s dynamikou vytváření drogového trhu (nabídky), jednak i s rostoucí poptávkou po širokém sortimentu drog na níž se nemalou měrou podílí i několikaletý tolerantní postoj řady subjektů i představitelů sociální kontroly, který pak nachází výraz i v celkově tolerantním postoji společnosti k užívání drog. Dochází tak k podceňování nebezpečí drog ve veřejném mínění, a to jak zdravotních, tak i sociálních rizik spojených s jejich užíváním a v dlouhodobém výhledu se občané ani neuvědomují rizika spojená s poklesem konkurenceschopnosti ekonomiky v důsledku šíření tohoto sociálně negativního jevu.

Výsledky statistických údajů vztahující se k §§ 187, 188 a 188a trestního zákona jsou přehledně shromážděny v tabulkách 1 a 2.

Tabulka 1

Česká republika	1993	1994	1995	1996
<i>počet pachatelů §§ 187,188 TZ</i>	242	508	1068	1698
<i>počet pachatelů z toho - do 18 let</i>	233	334	444	934
- ženy	19	38	70	154
- cizinci	31	39	56	86
<i>počet skutků podle § 188a TZ</i>	23	37	48	87
<i>počet pachatelů</i>	19	54	158	458
<i>z toho - do 18 let</i>	18	39	105	213
- ženy	5	13	50	94
- cizinci	2	5	13	24
	-	2	5	6

Tabulka 2

Počty pachatelů s kriminální minulostí

Česká republika	1993	1994	1995	1996
počet pachatel §§ 187,188 TZ	96	139	170	334
počet pachatel podle § 188a TZ	9	21	39	79

Pokud jde o zaměstnání pachatelů, převládají jednoznačně osoby bez pracovního poměru (cca 65%). Na druhém místě jsou pachatelé z řad dělnických profesí (cca 16%). Většina pachatelů pochází z dělnického výchovného prostředí (cca 80%) a jejich vzdělání je vesměs základní (cca 40%) nebo jsou vyučení (cca 45%).

I když v porovnání s celkovou kriminalitou, problematika drogové kriminality představuje malou část, její stálý nárůst, představuje mimořádné nebezpečí pro společnost dané především jejím charakterem. Vytváření drogového trhu směřuje potencionálně do široké veřejnosti, zejména pak ohrožuje mladou generaci. Tato skutečnost je nesmírně závažná ve vazbě na skutečnost, že konzumace drog je beztrestná stejně jako i držení drogy pro vlastní potřebu. V neposlední řadě je třeba uvážit též míru latence této drogové kriminality, neboť přes veškerou snahu P ČR je takové řízení velmi zdlouhavé, nesnadno dokumentovatelné a také výsledky statistik, podle níž nejpočetnější skupinou pachatelů představují vedle kategorie „bez prac.poměru“ pachatelé z řad dělnických povolání a se základním vzděláním nebo vyučením, napovídají spíše o tom, že pachatelé s vyšším vzděláním a ve „vyšších“ profesních kategoriích snáze unikají zákonu.

Trestná činnost páchaná pod vlivem drog.

Také trestná činnost páchaná pod vlivem drog, nebo v souvislosti s jejich obstaráváním není zanedbatelná (ročně cca 900 skutků). Zde však je třeba vzít v úvahu mimořádně vysokou latenci spočívající jednak v tom, že průkaz metabolitů drog v biologickém materiálu je v terénních podmínkách daleko obtížnější, než v případě alkoholu, orgány policie nejsou zatím na takovéto orientační detekční zkoušky dostatečně vybaveny ani technicky, ani legislativně také se zde odráží skutečnost, že pozornost policie je přednostně soustředována pochopitelně na omezování nabídky drog, t.j. na skutkové podstaty obsažené v §§ 187, 188 a 188a TZ. Kromě toho při páchaní jakéhokoliv trestného činu v souvislosti s nealkoholovou toxikománií je pochopitelně pro orgány činné v trestním řízení prioritní vznést obvinění za tento trestný čin, neboť okolnost, že pachatel vzal drogu není trestně stíhatelná. Navíc zde přistupují i obtíže spojené s vyžádáním znaleckého posudku a nemalé náklady s tím spojené.

I když více než 50% těchto trestných činů má charakter majetkové kriminality (krádeže motorových vozidel, jízdních kol, věcí z automobilů, vloupání do víkendových chat, bytů, obchodů a jiných objektů), projevuje se stoupající trend násilných a mravnostních trestných činů, k nimž patří zejména úmyslné ublížení na zdraví, loupeže, vydírání, násilí na veřejném činiteli, znásilnění a dokonce i vraždy. Podíl násilné a mravnostní kriminality se v letech 1993 - 1996 pohybuje zhruba v rozmezí 11,1 až 14,0%, přičemž v roce 1996 bylo registrováno celkem 11 vražd spáchaných pod vlivem drog (v roce 1993 je 5) a to devět z nich poměrně mladými pachateli ve věku 19 - 30 let.

Mezi trestnými činy nezletilců převládají opět majetkové trestné činy, násilné trestné činy představují asi 5 - 6% a jedná se vesměs o loupeže, úmyslné ublížení na zdraví a vydírání.

Mezi pachateli převládají muži, podíl žen činí zhruba 7 - 8%. Na trestné činnosti se nejvíce podílejí pachatelé z věkového pásma 20 - 30 let, vesměs se základním vzděláním nebo vyučením (70 - 80%), svobodní (65 - 70%). Většinou se jedná o občany České republiky (90 - 93%), z ostatních se nejvíce uplatňují občané Slovenské republiky, dále Polska, Německa a Ukrajiny. Mezi pachateli je dosti vysoký podíl osob s kriminální minulostí, který činí zhruba 40 - 45%.

Šetření ve vězeňských a zdravotnických zařízeních.

Šetření byla prováděna ve věznicích Heřmanice, Všehrady, Říčany, Opava a Mírov a ve zdravotnickém zařízení PL Dobřany.

Drogová scéna ve výkonu trestu odnětí svobody je nedílnou organickou součástí celospolečenské problematiky drog. Výskyt drog ve výkonu trestu odnětí svobody je obdobný jako v běžném občanském životě, jejich nástup bývá časově posunut a to v závislosti na „vypracování“ způsobu transferu drog do věznice a to přes veškerá opatření, která jsou zákonně zakotvena (Zákon č. 59/1969 Sb., ve znění zákona č. 294/1993 Sb. a zákona č. 555/1991 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážní).

Nejčastějšími cestami drog do věznice jsou :

- **balíčky s potravinami**, které odsouzení dostávají z domova, od příbuzných nebo od známých
- **balíčky s osobním prádlem** a hygienickými potřebami, kdy drogy jsou důmyslně ukrývány v zásevcích oděvů, drogy jsou zapuštěny do mýdla, šamponů, krémů
- **návštěvy pracoviště mimo věznici**, kde dochází k navázání nedovolených kontaktů s jinými lidmi
- **zneužívání léků** - zvláště často vyskytující se u určitých druhů onemocnění, např. astmatiků, kdy jedinec musí brát léky stále několikrát denně. Díky tomu je upraven kontrolovaný režim podávání léků pracovníky Vězeňské služby a nejsou povolovány balíčky s léky z domova. Pokud odsouzený požaduje vitamíny nebo jiné speciální léky (nadstandartní), je možnost jejich objednání prostřednictvím lékařské služby v každé věznici. Podmínkou je jejich finanční hrazení, které může pak být i ze strany rodičů, přátel - mimo věznici.

Usuzování na případnou toxikomanii.

Usuzování na případnou toxikomanii odsouzeného vychází z dotazu při příjmu do věznice, odsouzený však nemusí abusus přiznat, jednak ze spáchání trestné činnosti - jestli byla spáchána pod vlivem drog nebo šlo-li o trestnou činnost podle §§ 187, 188 TZ. Lékař získává informace o toxikomanii odsouzeného ze zdravotních karet. Tento údaj je však jen v kartách registrovaných toxikomanů. Lékař nemá přehled o druzích spáchané trestné činnosti u odsouzených - pacientů, což by mnohdy pomohlo rychleji se zorientovat v problému, s kterým pacient přichází.

Lékaři ve věznici vedou přehled o odsouzených s astmatickými onemocněními, kteří jsou často zdrojem „překupování“ - obchodu s léky.

Další skupinou v klientele lékařské péče jsou odsouzení, kteří jsou podezřelí ze závislosti na lécích (léky na uklidnění, soustředění, na nespavost, na bolest hlavy), kde příčina jejich potíží je často připisování somatizaci, které doprovází prožívání problémů, které odsouzení ve věznici mají. Výše uvedené informace pramení ze spisové dokumentace a odsouzeném, která se o každém odsouzeném vede a doplňuje průběžně.

Další zdroj informací představují reference vychovatelů, dozorců - vězeňského personálu o chování odsouzených včetně poznatků přímého zjištění konzumace návykových látek.

V neposlední řadě je to vlastní psychologické a lékařské vyšetření, kdy na základě výše uvedených poznatků je informativní zjišťování závislosti na návykových látkách. Ve vězeňské populaci je odborníky odhadován výskyt 6 - 7%, což při současném počtu uvězněných představuje 690 - 805 osob, který by potřebovali speciální penitenciární zacházení zaměřené na drogovou závislost.

V současné době je reálná situace taková, že v průběhu VTOS nelze vykonat žádný druh ochranného léčení. Ve vězeňství ČR je pouze jedno specializované oddělení ve věznici Plzeň-Bory, kde je prováděno speciální penitenciární zacházení s odsouzenými s toxikomanskou rizikovostí (s prokázanou závislostí nebo registrovaný jako toxikoman ve věznici nebo zdravotnickém zařízení) a též na základě projeveného vlastního zájmu o léčení. Kapacita tohoto specializovaného oddělení je 25 osob a uvažuje se o jeho rozšíření na dvojnásobek. Speciální penitenciární zacházení s odsouzenými - toxikomany je v současnosti experimentálně ověřováno. Zatím se nejedná o vykonávání ochranného léčení toxikomanie v průběhu VTOS, ale o speciální penitenciární zacházení zaměřené na danou problematiku.

Cílem této části uvedeného grantového úkolu bylo zmapovat problém drogové scény ve výkonu trestu odnětí svobody.

Léčebné zařízení:

Díky nedostatečné kapacitě léčeben jsou zařízení přeplněna, je tam citelně prožívaná ztráta soukromí s autentičností. Zařízení nemohou být z kapacitních důvodů dostatečně diferencována vzhledem ke skladbě klientů (závažnosti psychického poškození) ani funkci prostoru.

Specializovaná léčebná zařízení pro léčbu závislostí nejsou diferencována pro děti a mladistvé prioritně, diferenciací je provedena dle možností kapacity léčebného zařízení a momentální skladby pacientů.

Motivace k léčení u mladistvých pachatelů - toxikomanů vykazuje svá specifika, která vyplývají z jejich úrovně dosažených životních zkušeností, osobnostního rozvoje včetně sociální zralosti. Pozitivní motivace k léčení je navozována obtížněji. Odborníci vyslovují názor, že čím chudší je mozaika lidských hodnot, vlastností (citových, rozumových, volních. Vztahových, mravních, zájmových), tím chudší je studnice čerpání motivačních zdrojů k léčení a setrvání v abstinenci a to má obecnou platnost.

Se snižující se věkovou hranicí pachatelů - toxikomanů, kdy je zasahován i dětský věk a především mladiství, není na tento problém připraven systém školských výchovných zařízení, především speciálních výchovných zařízení, určených pro ochrannou výchovu.

Efektivita ústavního a ambulantního léčení je ovlivněna značnou měrou spoluprací s rodinou, ale i se širším sociálním prostředím, do kterého se má jedinec vrátit. Jedinci, kteří pobývali v zařízeních ústavní výchovy nebo ve výkonu trestu, jsou často sociálně vykořeneční, jsou frustrováni prožitkem sociální nesounáležitosti, nepatřičnosti a to se promítá do postoje k léčbě (není pro koho a pro co se vyléčit, nikomu na mně nezáleží, můj život nikam nesměruje, nic od něho neočekávám apod.). Jsou frustrováni také neschopností nalézt smysl života, životní perspektivy včetně jejich sledování a uskutečnění.

Pacient, u kterého se jeví závislost na drogách s předchozí kriminální kariérou, nejsou vítanými pacienty pro svoji sociální problémovost, nemotivovanost k léčbě, neochotě a mnohdy i neschopnosti spolupracovat. Tyto jejich charakteristiky ovlivňují situaci léčby ostatních pacientů, kteří měli doposud pozitivní postoj k léčení.

Lékaři zdůrazňují, že úspěšnost léčení se neodvíjí jen od léčby medikamentozní, že musí být zastoupena ochota spolupracovat, akceptovat režimové prvky léčby, ochota a schopnost určité sebereflexe, ochota a schopnost vynakládat volní úsilí k dosažení změny chování.

Výsledky statistických šetření o drogové kriminalitě i data získaná z vězeňských zařízení jsou podrobně uvedena v závěrečné zprávě grantového úkolu, která bude předmětem oponentury.

2. Současný stav prevence závislosti **PaedDr. Zdena Kašparová**

Dámy a pánové,
dovolte mi krátké zamyšlení nad realizací primární protidrogové prevence v České republice.

1. Vymezení pojmu prevence závislosti - předcházení negativnímu jevu
- aktuální řešení vzniklé situace

Podrobné informace je možné získat např. v materiálu autora PhDr. M. Řezníčka, Prevence sociálních deviací I, UK Praha 1994 a PhDr. M. Řezníčka Sociální prevence a prevence kriminality v hl. m. Praze I., SSP hl.m. Prahy, 1996.

2. Situace před rokem 1989

Existovala prevence, a to v MŠ, na ZŠ, na SŠ

3. Protidrogová prevence po roce 1990

Objevuje se v několika základních vládních dokumentech.

- **Návrh protinarkotické koncepce vlády ČR (1991)**

Hovoří o nutnosti systematické prevence, která je potřebná posílit legislativními úpravami ve vztahu k držení drog. Upozorněno na nutnost prevence v rodině.

- **Koncepce a program protidrogové politiky vlády ČR (1993 - 1996, 1997)**

Zdůrazněna potřeba vyváženosti prevence a represe, finanční prostředky směřovat k prevenci, kterou by měly zabezpečovat resorty školství, zdravotnictví, sociální práce.

PŘEDKLÁDANÁ KONCEPCE PROTIDROGOVÉ POLITIKY 1997

Co přispívá k účinné prevenci ve společnosti?

Jasná jednoznačná vládní politika - koncepce

Celospolečenské klima odmítající drogy jako něco, co ke zdravému způsobu života nepatří

Ekonomická situace

Masmédia a jejich vnímání drogového problému ve společnosti

Systém prevence (koncepce, pojetí, program)

Prevence v rodině

Prevence na školách

Vést k odpovědnosti za své zdraví

Hrozba trestem při porušení stanovených pravidel

Volný čas - kvalitní náplň

Prevence ve školách

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR vyčlenilo na drogovou problematiku finanční prostředky.

Několik let zde pracuje Protidrogová komise

Vydalo pokyn ministra, který ukládá řadu úkolů v rámci prevence ředitelům školských odborů, ředitelům škol a ředitelům pedagogicko-psychologických poraden. V rámci této koncepce se vytváří síť školských pracovníků, zodpovědných za realizaci primárně preventivních protidrogových aktivit na školách a jejich koordinaci.

Situace v praxi je taková, že řada pedagogických pracovníků neví, co vlastně je náplní jejich práce, své jmenování mnohdy vnímají jako práci navíc, kterou dělají zdarma. Kolektivy, ve kterých pracují, mnohdy nemají zájem o spolupráci a pedagogové jsou rádi, že se jim tato funkce vyhnula.

Jsou však školy, kde se pedagogové prevencí zabývají léta a svou práci vnímají velice vážně.

Obecně lze však říci, že se pedagogové této funkce trochu obávají. Jaké jsou důvody jejich obav?

Setkala jsem se s těmito:

- obava, že ostatní pedagogové nebudou spolupracovat a vše zůstane na nich
- obava z rodičů, (nemají čas a zájem se školou spolupracovat)
- obava z toho, že nemohou být zároveň důvěrníky dětem v jejich problémech a na druhou stranu jakýmiisi informátory ředitelům a školskému úřadu o problematice drog na škole
- obava z žáků - vyhrožování ze strany žáků
- nejistota, např. z nedostatečné informovanosti a znalosti problematiky
- obava z nedostatečných možností pomoci speciálních zařízení při řešení problému drog u žáků

Časté otázky pedagogů:

Jaká je právní ochrana pedagoga v jeho funkci „protidrogového koordinátora“ ?

Jak má pedagog postupovat, když mu žák svěří, že se dopustil trestného činu, aby neztratil důvěru tohoto žáka ostatních žáků?

Koho může pedagog žádat o pomoc a spolupráci?

Jak může škole pomoci policie v drogové problematice? Atd.

V současné době školy zpracovávají nebo mají zpracovány primárně preventivní protidrogové programy. Rozvíjí se plošně primární protidrogová prevence na školách. Začíná se rozvíjet systematická prevence na školách.

Ustupuje se o velkých a finančně nákladných kampaní ke konkrétním aktivitám, což jistě považujeme za pozitivní.

MŠMT dále vynakládá velké finanční prostředky pro občanská sdružení pracující s dětmi a mládeží na volnočasové aktivity. Každoročně jde řádově o desítky milionů.

Dále uvolnilo zvláštní finanční prostředky na drogovou problematiku. Jsou za ně financovány preventivní materiály, realizovány výzkumy - v letošním roce připravuje katedra sociologie výzkum drog na pedagogických fakultách, financovány peer programy a další.

Rodina

V minulém roce uskutečnilo SSP hl.m. Prahy krátkou studii o situaci v pražské rodině.

Závěry byly publikovány PhDr. V. Mašátem, pracovníkem SSP hl. m. Prahy:

- Velká rozvodovost, péče dětí spočívá na jednom z rodičů, děti z neúplné rodiny, rodina žijící v Praze má malé sociální vztahy, bývají zpřetrhané vazby na prarodiče, rodina bývá osamocenější, izolovanější. Děti jsou mimo dohled rodičů, často bez zájmů rodičů o jejich činnost atp..
- Rodiče do poslední chvíle odolávají myšlence, že by jejich dítě mohlo brát drogy, s dětmi se o drogách obávají hovořit - buď nemají informace, nebo to nepovažují za důležité, nechtějí tento problém navozovat, odmítají připustit, že by se drogy v jejich rodině objevily.
To, že dítě má problém, zjišťují asi po jednom až dvou letech. Pak bývá pozdě - úteky z domova, krádeže peněz a cenných věcí doma.

Závěr:

- oslovit rodiče v masmédiích,
- prostřednictvím MŠ, ZŠ - rodičovských rad,
- stručné a přehledné brožurky

Současná situace:

- přednášky pro rodiče na školách - organizuje škola - praxe bývá taková, že přijdou rodiče, kteří mají o děti zájem
- informační materiály - předávány prostřednictvím škol
- veřejné přednášky - např. pořádal Magistrát hl. m. Prahy

Časté otázky rodičů:

Jak poznáme, že dítě bere drogy?

Proč není přísnější legislativa?

Jak nám může pomoci policie?

Jaké jsou pravomoci školy, když zjistí drogy u dětí?

Jak poznáme drogy?

Jak máme s dítětem o drogách mluvit?

Před několika lety jsme hovořili o potřebě vytvoření systému prevence v rámci republiky a hovořili jsme o potřebě zjištění účinnosti tohoto systému. Uskutečnila se řada setkání se zahraničními odborníky na toto téma. Naši pracovníci byli vysláni do zahraničí na krátkodobé i dlouhodobé stáže (Francie, Velká Británie, Norsko, Švédsko, USA...). V rámci republiky tento systém dosud neexistuje. Vláda delegovala pravomoci realizace prevence na jednotlivá ministerstva a ta je využila různě. Významnou úlohu mají v rámci prevence následující ministerstva:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Ministerstvo zdravotnictví ČR

Ministerstvo obrany ČR

Ministerstvo zemědělství ČR

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Ministerstvo vnitra ČR - Součinnostní program prevence kriminality

Dovolte, abych se zabývala situací na některých ministerstvech, která realizují protidrogovou prevenci v rámci své působnosti.

Ministerstvo zemědělství ČR

V rámci rezortu byla vypracována jedna z nejkompexnějších celorepublikově zaměřených koncepcí prevence na školách, která má tento rezort na starosti.

Motivace: zodpovědnost za zdraví a životy studentů

Zaznamenali 2 úmrtí na drogy, gamblerství

Rezort má dosud na starosti střední odborná učiliště zemědělská.

Aktivity MZe ČR

Vyčleněné finanční prostředky na protidrogovou prevenci

Protidrogová komise MZe ČR

Pracovníci zodpovědní za koordinaci preventivních protidrogových aktivit (na úrovni regionů)

Pedagogičtí pracovníci zodpovědní za koordinaci preventivních protidrogových aktivit na učilištích

Učební osnovy - téma závislosti v rozsahu až 30% výuky v hodinách ON

Programy:

Celorepublikové semináře - tematika závislosti

Školení pedagogů organizované z centra (Institut vzdělávání a výchovy MZe ČR)

Funkční studium ředitelů ISS a SOU a jejich zástupců.

Preventivní programy na školách: peer programy, besedy s odborníky, spolupráce škol s odborníky, putovní výstava s protidrogovou tematikou a pod.

Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR ve spolupráci s úředníky ministerstva připravilo následující aktivity:

- možnost úpravy učebních osnov občanské nauky na SOU - zemědělských v rozsahu 30%, která je v kompetenci ředitele školy
- funkční studium ředitelů škol a jejich zástupců, včetně informací o drogové problematice
- jmenování pracovníka rezortu zodpovědného za koordinaci primárně preventivních aktivit v rámci regionů
- cyklus seminářů v rámci celé republiky pro učitele a mistry - protidrogová prevence a její realizace na školách (viz str. 4)
- nákup informačních materiálů, videokazet dle potřeb a požadavků pedagogů

Cyklus seminářů v rámci celé republiky pro učitele a mistry pořádaný Institutem výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR

Na těchto seminářích byly zjišťovány postoje pedagogů k výuce tématu závislosti na SOU a k drogové problematice jako takové

Prevence závislostí na učilištích

Určeno: pedagogům předmětu Občanská nauka a mistrům SOU - zemědělských v ČR
Místo konání: Praha - Radotín, Veselíčko, Kralovice, Podbořany, Opočno, Kroměříž,
Lipník nad Bečvou

Otázky:

1. Jaký je Váš názor na výuku problematiky drog ve škole?
2. Zabýváte se již tímto problémem? Pokud ano, jak dlouho?
3. S jakými obtížemi se při výuce setkáváte?
4. V čem byste viděli účinnou pomoc? (např. ministerstva, odborníků ...)
5. Víte o učnících, kteří mají zkušenosti s drogami? Jak reagujete na tuto situaci?
6. Žádají Vás učni o pomoc, když se dostanou do problémů s drogou, gamblingem, ...?
7. Jaké máte možnosti pomoci těm, kteří o ni požádají (v souvislosti s drogami)?
8. Jak vidíte svoji roli pedagoga, který má na starosti protidrogovou prevenci?

Vyhodnocení

Počet účastníků: 130 ze 7 regionů

Otázky:	Nejfrekventovanější odpovědi:	
1. Jaký je Váš názor na výuku problematiky drog ve škole?	<ul style="list-style-type: none">• Určitě je velmi potřebná, nutná• Měli by se jí zabývat všichni pedagogové, bez ohledu na to, co učí• Důležitá je forma diskuse, praktické ukázky, povídání s vyléčenými narkomany, nikoli pouze informace o drogách• Prevence na SOU je pozdě - potřeba již na ZŠ• Nutné zapojit také rodiče	100 %
2. Zabýváte se již tímto problémem? Pokud ano, jak dlouho?	ANO 15 let, 10 let, 7 let, 5 let, 3 roky NE Neodpověděl:	80 % 10 % 10 %
3. S jakými obtížemi se při výuce setkáváte?	Žáci: <ul style="list-style-type: none">• Nezájem ze strany žáků, nedůvěra, jsou uzavření, lhostejní, chybí chuť diskutovat, neochota spolupracovat, negativní vztah k tématu zlehčování problematiky. Pedagogové: <ul style="list-style-type: none">• Nedostatek kvalitních informací, názorných materiálů• neznáme odpovědi na otázky ž.• těžko se vysvětluje, proč je státem tolerováno držení drog• prý nemohu o drogách hovořit, když jsem je nezkusil• nedostatek času, prostoru• nezájem ostatních kolegů• nízké finanční ohodnocení práce ped.• reklamy na alkohol a cigarety	40 % 60 %

<p>4. V čem byste viděli účinnou pomoc? (např. ministerstva, odborníků ...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Více informací, vhodné pomůcky, • Metodické vedení • Jednotný postup - spolupráce školy, rodiny, policie, poraden • Proškolení všechny pedagogy, společně působit na žáky • Úprava legislativy - zpřísnit zákony • Více organizací zabývajících se volnočasovými aktivitami • Větší pravomoce škol • Umožnit setkání s vyléčenými narkomany • Snížit dostupnost drog • Zvýšit prestiž předmětu Občanská nauka • Ukázat důsledky rizikového chování 	
<p>5. Víte o učních, kteří mají zkušenosti s drogami? Jak reagujete na tuto situaci?</p>	<p>ANO individuálním rozhovorem pohovorem s rodiči mluvím s nimi o jejich problémech spolupráce s odbornými pracovišti odkazují je na výchovnou poradkyni snažím se učně neustále zaměstnávat</p> <p>NE Neodpověděl</p>	<p>80 %</p> <p>15 % 5 %</p>
<p>6. Žádají Vás učni o pomoc, když se dostanou do problémů s drogou, gamblingem, ...?</p>	<p>ANO Chtějí pomoci kamarádům Žádají adresy kontaktních center Alkoholismus v rodině Gambling</p> <p>NE Neodpověděl</p>	<p>20 %</p> <p>70 % 10 %</p>
<p>7. Jaké máte možnosti pomoci těm, kteří o ni požádají (v souvislosti s drogami)?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Individuální přístup k žákům - důležitá je role vztahu pedagoga a žáka • Spolupráce s vedením školy a pedagogem vyčleněným na problematiku • Spolupráce s odborníky a odbornými pracovišti • Přesvědčování a přednášky • V podstatě žádné • Spolupráce s okresní protidrogovou komisí • protidrogový koordinátor - nemám k němu důvěru 	
<p>8. Jak vidíte svoji roli pedagoga, který má na starosti protidrogovou prevenci?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Velice odpovědná, důležitá, náročná • Měla by spočívat v kolektivní práci pedagogů • Je nedoceněna 	<p>80 %</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Velice pesimisticky - nedostatek pravomocí, málo účinná bez spolupráce s ostatními • Ve spolupráci s ostatními (lékaři, pedagogy, rodiči) • Prvotní je vzbudit důvěru u žáků, mít individuální přístup • V kontaktu se žáky • Být hodně o problematice informován • Mám pocit, že dělám maximum a výsledky jsou depresivní, mám pocit bezmoci a bezvýchodnosti 	2 %
Neodpověděl		

**Modelový
Komplexní program protidrogové prevence
na místní úrovni**

Obsah programu:

1. Úvod

2. Cíl programu

3. Vlastní program

3.1 Předrealizační fáze

3.2 Vlastní realizace

3.2.1 Úvodní seminář

3.2.2 Spolupráce s masmédií

3.2.3 Analýza

3.2.4 Oblast školství

3.2.4.1 Školení pedagogů MŠ, ZŠ, SŠ a gymnázia

3.2.4.2 Metodické a učební materiály

3.2.4.3 Peer programy

3.2.4.4 Přednášky a semináře pro učitele, žáky, rodiče

3.2.4.5 Volnočasové aktivity

3.2.4.6 Samostatné projekty škol

3.2.5 Oblast zdravotnictví

3.2.6 Oblast sociálních věcí

3.2.7 Další oblasti

4. Závěr

5. Celkový rozpočet

6. Přílohy

Závěr:

V současné době lze ještě těžko hovořit o výsledcích těchto aktivit. Situace mezi dětmi a mládeží je taková, že popírá v podstatě jakékoli protidrogové aktivity ze strany rodičů, pedagogů, masmédií.

Výzkum Centra primární protidrogové prevence v Brně na téma „Náborové změny v chápání drogové problematiky“ přinesl následující výsledky:

1 200 dětí ve věku 13 - 15 let

- Většina - 50 - 60 % uvedla, že bere drogu, protože tím řeší nějaký problém.
- 20 % uvedlo v r. 1995, že braní drog je blbost
5 % totéž uvedlo letos
- Z 1 % respondentů v loňském roce na 10 % respondentů letos připustilo braní drog pro krásný pocit

Je známé, že výsledky preventivního působení se objevují za několik let. Švédsku podle zprávy OSN z r. 1995 viditelné výsledky přineslo celospolečenské koncepční protidrogové působení až po 20 letech.

Přes veškeré úsilí a značné finanční prostředky se však nedaří situaci v České republice ani stabilizovat. Svědčí o tom epidemiologické studie, výsledky dotazníků na školách.

INSPEKTORÁT OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK - MZ ČR

Ing. Alena ONDROUŠKOVÁ

V České republice upravuje legální zacházení s omamnými a psychotropními látkami nařízení vlády ČSR č. 192/1988 Sb., o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví, ve znění pozdějších předpisů. Tato právní norma, t.č. stále platná, zahrnuje povinnosti, které jsou dány:

Jednotnou úmluvou o omamných látkách ze dne 31.3.1961, vyhlášenou ve vyhlášce ministerstva zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách, Úmluvou o psychotropních látkách ze dne 21.2.1971, vyhlášenou ve vyhlášce ministerstva zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách, Protokolem o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách ze dne 25.3.1972, vyhlášeným ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb., o sjednání Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961.

Nař. vlády č. 192/1988 Sb., bylo připraveno v době, kdy výroba omamných a psychotropních látek (dále „OL a PL“) a léčivých přípravků je obsahujících byla centrálně řízena českým ministerstvem zdravotnictví, prostřednictvím SPOFY. Jejich distribuce byla zajišťována jedním distributorem Zdravotnickým zásobováním, který měl své pobočky po všech krajích v Čechách.

Agendu omamných a psychotropních látek za celou ČSSR zajišťovala jedna pracovní síla v odboru farmacie MZ ČR. Dovoz OL a PL byl v této době velmi omezený, např. v roce 1989 bylo vystaveno pouze 28 dovozních povolení. Dovoz a vývoz OL a PL značně narostl až po restrukturalizaci naší společnosti a i tím, že se otevřela možnost řadě zahraničním farmaceutickým společnostem vstoupit na trh v ČR. Současně tyto změny dále iniciovali nárůst podnikání ve sféře distribuce léků, včetně zajišťování jejich dovozu. Dále se tato agenda po roce 1993 mnohonásobila i vlivem rozdělení ČSFR na dva státy, Českou republiku a Slovenskou republiku, neboť zhruba 30% produkce z ČR putuje do SR a naopak.

Od roku 1990 dochází k restrukturalizaci naší společnosti, tj. na jedné straně tato velmi významná změna nastartovala rozvoj např. v podnikatelské sféře, umožnila dovoz řadě léčivých přípravků s obsahem OL a PL, včetně jejich vývozu, ale na straně druhé dala určitou volnost i dostupnost drogám. Proto vláda na svém zasedání v roce 1993 přijala ve svém vládním usnesení č. 446 ze dne 18.8.1993 řadu opatření ke koncepci protidrogové politiky státu zvláště zaměřené na oblast zintenzívnění a zefektivnění boje proti nezákonnému používání a výrobě drog. Ministerstvu zdravotnictví úkolem č. 23 byla dána povinnost „vypracovat a realizovat projekt pracoviště pro kontrolu zákonného zacházení s OPL s názvem „Inspektorát omamných a psychotropních látek - (dále „IOPL“).

Ministr zdravotnictví svým příkazem zřídil k 1.9.1994 odborné pracoviště s názvem samostatné oddělení Inspektorát omamných a psychotropních látek (dále „I OPL“) s pěti systemizovanými místy. V současné době je I OPL organizačně přiřazen do úseku náměstka ministra pro zdravotní a lékovou politiku.

I OPL zajišťuje zákonné zacházení (výzkum, výroba, příprava, rozplňování, distribuce, výdej, používání OL a PL na specializovaných pracovištích, dovoz, vývoz, tranzit a zneškodňování). Při této své činnosti I OPL zejména:

1. zabezpečuje úkoly vyplývající pro Českou republiku z mezinárodních úmluv, tj.
 - a) čtvrtletní hlášení o dovozu/vývozu OL a PL skupiny II,

- b) roční statistické hlášení o pohybu a spotřebě OL a PL, včetně zadržovaných množství,
 - c) roční hlášení o dovozu/vývozu prekurzorů a pomocných látek, včetně jejich zadržovaných množství a použití
 - d) odhady potřeby OL a PL,
 - e) zpracování agendy související se zákazem dovozu PL do některých států,
 - f) zpracování agendy související se zákazem dovozu vybraných prekurzorů do některých států,
2. kontroluje plnění ustanovení čs. právních předpisů, tj. nař. vl. č. 192/1988 Sb. o závažných nedostatecích informuje bez průtahů Meziresortní protidrogovou komisí,
 3. vydává (ale i odnímá) povolení k zacházení s OL a PL k požadovaným činnostem,
 4. povoluje jednotlivé dovozy OL a PL,
 5. povoluje jednotlivé vývozy OL a PL,
 6. povoluje jednotlivé vývozy vybraných prekurzorů,
 7. vyjadřuje se a potvrzuje na požádání kompetentního orgánu státu dovozce k vývozu OL a PL,
 8. vede podrobnou evidenci o výrobě, distribuci, dovozu, vývozu a spotřebě, likvidaci OL a PL a prekurzorů, o vydaných povoleních k zacházení, dovozu a vývozu OL a PL,
 9. archivuje veškeré dokumenty nejméně po dobu 20 let
 10. předkládá ministru zdravotnictví návrhy na zefektivnění opatření proti zneužívání OL a PL v rámci své působnosti,
 11. naplňuje a průběžně aktualizuje fond odborných informací o OL a PL a prekursorech a pomocných látkách,
 12. vyjadřuje se k žádostem o udělení výjimek k používání neregistrovaných léčivých přípravků s obsahem OL a PL pro poskytování zdravotní a veterinární péče,
 13. spolupracuje se
 - a) zainteresovanými orgány státní správy (MV ČR, MF ČR - GŘC, MPO ČR - LS)
 - b) Meziresortní protidrogovou komisí,
 - c) SÚKL,
 - d) IPVZ,
 - e) nevládními organizacemi a nadacemi a jinými organizacemi zabývajícími se OL a PL,
 - f) příslušnými kompetentními orgány ostatních států,
 - g) orgány OSN, Komisí pro omamné látky ve Vídni,
 - h) Group Pompidou,
 14. připravuje návrhy právních předpisů týkající se OL a PL.

Závěr:

V souladu s výše citovaným vládním usnesením č. 446 Ministerstvo zdravotnictví předložilo v roce 1996 vládě návrh zákona o návykových látkách vycházející z povinností vyplývajících z mezinárodních úmluv.

Návrhem zákona o návykových látkách se mění pouze III. část stávající platné právní úpravy tj. nařízení vlády ČR č. 192/1988 Sb., o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví ve znění pozdějších předpisů, nař. vl. č. 182/1990 Sb., nař. vl. č. 33/1992 Sb., a nař. vl. č. 278/1993 Sb.

Při tvorbě tohoto zákona se vycházelo vedle Úmluv OSN také z Modelové legislativy OSN, právní úpravy Evropského společenství a řady dostupných právních

úprav států, nař. Německa, Velké Británie, Belgie a Švýcarska. Nedílnou součástí zákona o návykových látkách jsou seznamy všech látek pod kontrolou orgánů OSN, tzn. omamných látek, psychotropních látek, prekursorů a pomocných látek.

Poradou ministra zdravotnictví byl stanoven termín k předložení vládě, a to 31. července 1997. V současné době byl návrh zákona o návykových látkách zaslán všem resortům v rámci vnějšího meziresortního připomínkové řízení.

Termín odeslání připomínek je do 16. července 1997.

POHLED DO ZAHRANIČÍ

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Švýcarsko

Švýcarští lékaři po tříletém výzkumném projektu doporučili vládě, aby osobám s nejtěžším stupněm závislosti byl v budoucnosti vydáván heroin. Ředitel Spolkového úřadu pro zdravotnictví (BAG) ZELTNER v Bernu prohlásil, že se jedná o terapii druhé volby, pokud již předtím ztroskotaly pokusy zbavit se závislosti. ZELTNER spolu se čtyřmi vědci prezentoval závěrečnou zprávu o pokusech s lékařsky kontrolovaným předepisováním omamných prostředků, které jsou předmětem velkého mezinárodního zájmu. V tomto dosud největším výzkumném projektu na světě bylo na 1100 závislých osobách testováno, zda výdej heroinu a jiných drog (morfin) na recept je terapií, která umožňuje mimo jiné ukončení chorobné závislosti.

Zpráva v rozsahu 141 stran konstatuje, že se zlepšila především zdravotní a sociální situace závislých osob a že výrazně klesla zločinnost páchaná za účelem opatřit si prostředky na drogu. Naproti tomu pouze 83 účastníků (méně než 10 %) se rozhodlo pro odvykací program. Curyšský lékař UCHTENHAGEN však poukázal na to, že prodlužováním doby výdeje heroinu vzrůstala pravděpodobnost ukončení drogové závislosti, a proto lze v budoucnosti očekávat větší úspěchy v případě trvalého programu. Pokusu se mohly zúčastnit pouze osoby starší 20 let, které jsou na heroinu závislé nejméně dva roky a u nichž jiné terapie již opakovaně ztroskotaly.

Vysoký procentuální podíl úmrtnosti mezi závislými osobami se přitom snížil na polovinu, tj. na 1 %. Dávkování nebylo přes bezplatný výdej zvyšováno, dokonce po šesti měsících lehce pokleslo. Podle doktora GUTZWILLERA se rovněž snížil počet osob infikovaných virem HIV a celkově došlo ke zlepšení zdravotního stavu narkomanů. GUTZWILLER dále uvedl, že došlo ke snížení počtu kožních onemocnění a depresí. Snížení zločinnosti páchané za účelem obstarání si prostředků na drogy označil kriminolog KILLIAS z Lausanne jako "neobyčejné": "Není nám znám žádný jiný program s takovým pozitivním výsledkem v tak krátké době u tak silně zatížené skupiny." Počet odsouzení účastníků projektu klesl v období dvanácti měsíců o 68 %. Počet těžkých deliktů (loupež, krádež) se snížil podle údajů policie stejně významně jako méně závažných přestupků (např. jízdy načerno). Také pro lékaře UCHTENHAGENA je pokles trestné činnosti natolik působivý, že již varoval před tím, aby se z předepisování heroinu nestal populární způsob zvyšování vnitřní bezpečnosti.

Experti se dokonce pokusili vypočítat národohospodářskou bilanci tohoto projektu. Podle názoru ekonoma FREIE (Basilej) převyšuje přínos výdeje heroinu náklady o 44 CHF na účastníka a den, protože osoby trpící chorobnou závislostí mohou častěji pracovat a policejní náklady jsou značně nižší.

Švýcarská vláda chce rozhodnout o stálém heroinovém programu teprve po referendu "Mládež bez drog" na podzim 1997. Je však nepravděpodobné, že tato ústavní iniciativa občanskoprávních kruhů, která požaduje drogovou prohibici, bude přijata. Pro možnost trvale předepisovat návykové prostředky by musel být nejprve změněn zákon o omamných prostředcích, což vláda předpokládá až po referendu. V roce 1998 se předpokládá provedení dalšího referenda, ve kterém se bude naopak hlasovat o úplném uvolnění omamných prostředků.

Švýcarská drogová politika vzbuzuje mnohé vášně, protože obyvatelé této země s asi 30 000 závislými osobami jsou poměrně značně náchylní k chorobné závislosti. Proto také není náhodou, že právě ve Švýcarsku byl pod kritickými dozorem drogového úřadu OSN,

který musel schválit dovoz 200 kg heroinu ročně, zahájen v roce 1994 tento výzkumný experiment. K rychlému rozšíření experimentu došlo začátkem roku 1995, kdy byla vyklizena curyšská drogová scéna na nádraží Letten. Heroin na recept byl jedním z prostředků, jak dostat chorobně závislé osoby z ulice. Odborníci však nevěří, že 3000 osob v nejtěžší stupni chorobné závislosti se této terapii zúčastní. Intravenózní heroinová léčba není náhradou za abstinenci terapii, ale je možno ji označit spíše jako cenný doplněk.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 11.7.1997

S R N

(1) Negativní hodnocení výsledků švýcarského modelu státního výdeje heroinu zveřejnil drogově politický zpravodaj frakce Unie ve Spolkovém sněmu HÜPPE, který připomněl, že hlavním cílem projektu bylo přerušit chorobnou závislost. O tomto cíli se nyní téměř nehovoří, což je pochopitelné za situace, kdy v průběhu tří let nastoupilo abstinenci léčbu pouze 83 osob z více než 1100 účastníků. "Přímo groteskní" se HÜPPEmu zdá pokládat za úspěch to, že narkomané, kteří dostávali legálně heroin, zkonsumovali menší množství jiných drog. Je spíše neúspěchem, když 6 % účastníků pokusu denně nelegálně navíc konzumovalo další heroin a úroveň konzumace kanabisových drog a alkoholu se vůbec nezměnila.

Nedostatkem pokusu je podle HÜPPEho skutečnost, že v protikladu k záměru projektu zahrnout osoby v nejtěžší stupni závislosti a osoby rezistentní vůči abstinenci byly pro tento program většinou získány pouze závislé osoby, u nichž byl v 75 % při vstupní prohlídce zjištěn dobrý nebo dokonce velmi dobrý zdravotní stav. Údaj, že více než 60 % osob do pokusů s výdejem heroinu přestoupilo bezprostředně z metadonového programu, utvrzuje HÜPPEho v názoru, že závislé osoby byly odlákány z jiných terapeutických programů, neboť místo náhradní látky mohly dostávat originální drogu. "Ještě větší rozčarování vyvolává zjištění, že velká část těch, kteří z tohoto programu vystoupili, se opět vrátila na otevřenou drogovou scénu," dodává HÜPPE. Poněvadž se v tomto případě jedná především o osoby nemocné drogovou závislostí, které jsou ve špatném zdravotním stavu, a osoby, které dlouho konzumovaly heroin, dochází politik CDU k závěru, že v programu výdeje heroinu vydržela pouze skupina závislých osob, které by ještě měly velké šance na skutečně úspěšnou abstinenci terapii.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 11.7.1997

(2) Ke stanovisku poslance HÜPPEho (CDU) je nutno dodat, že vědci, kteří se podíleli na vypracování zprávy, byli bez výjimky zastánci kontrolovaného vydávání heroinu. Seriózní vyhodnocení experimentu nebylo možné, protože jeho uspořádání se neustále měnilo, z výzkumu byla vyloučena policie a vyhodnocení a posouzení výsledků vycházela většinou pouze z výpovědí do experimentu zapojených drogově závislých osob. Je logické, že tito narkomané měli zájem na tom, aby průběh pokusu byl vyhodnocen jako úspěšný a oni mohli i nadále dostávat heroin od státu. Celé uspořádání pokusu vycházelo pouze z limitních alternativ - buď "státní heroin" nebo "ilegální heroin". Důsledná orientace na abstinenci, jako je tomu např. ve Švédsku, již řadu let ve Švýcarsku neexistuje.

(Zveřejněný dopis čtenáře Karla-Jürgena MÜLLERA.) Die Welt, 21.7.1997

(3) Podle výsledků vyšetřování LKA z 252 osob, které v roce 1996 zemřely v Bádensku-Würtembersku v důsledku své drogové závislosti, 88 osob konzumovalo jako svou první (vstupní) drogu marihuanu nebo hašiš. Jako vstupní označuje policie drogu, kterou postižený poprvé konzumoval. Průměrná doba od prvního kontaktu s drogu až po úmrtí

dosáhla u mužů šest a půl roku, u žen šest let. Nejmladší oběti drog bylo 16 let, nejstarší 47 let.

Počet drogových deliktů v roce 1996 v Bádensku-Würtembersku vzrostl oproti roku 1995 o 9 % na 27 183 případy. Počet deliktů, které souvisely se syntetickými povzbuzujícími prostředky, jako např. ecstasy, vzrostl o 24 %, což představovalo největší nárůst ze všech skupin drog. Počet prvokonzumentů tvrdých drog dosáhl 3393 a stoupl tak oproti roku 1995 o 7,4 %. Podíl cizinců mezi zatčenými obchodníky s drogami dosáhl 44 %. Zabaveno bylo 107 kg heroinu, 128 kg kokainu a 87 220 tablet ecstasy.

Ministr vnitra Bádenska-Würtemberska Thomas SCHÄUBLE (CDU) usiluje o zintenzivnění spolupráce s policií ve Francii, Rakousku a Švýcarsku, aby bylo možno efektivněji postupovat proti obchodníkům s drogami. SCHÄUBLE prohlásil: "Jakákoliv diskuse o legalizaci drog musí být striktně odmítnuta z důvodu odpovědnosti vůči závislým osobám a jako nevhodný signál pro naši mládež."

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 12.7.1997

- (4) Počet prvokonzumentů tvrdých drog v SRN dále stoupá. V prvních šesti měsících roku 1997 bylo zaregistrováno 3600 prvokonzumentů heroinu, tj. o 50 % více než v prvním pololetí 1996 (2377 prvokonzumentů heroinu). Přitom ještě v prvním pololetí 1996 došlo ve srovnání se stejným obdobím roku 1995 k poklesu počtu prvokonzumentů heroinu o 8 %.

O 50 % se také zvýšil počet prvokonzumentů ecstasy. Počet prvokonzumentů amfetaminu a jeho derivátů se zvýšil v prvním pololetí 1997 na 4000 osob. Počet prvokonzumentů LSD se rovněž zvýšil přibližně o 50 % na 600 osob. U kokainu bylo zaregistrováno asi 2000 prvokonzumentů, což znamená nárůst o více než 40 %. Oproti stejnému období roku 1996 se v prvním pololetí 1997 naopak snížil počet úmrtí narkomanů v důsledku konzumace drog o 8 % (753 mrtvých).

Ve srovnání s prvním pololetím 1996 bylo ve stejném období roku 1997 policisty a celníky zabaveno o 20 % méně heroinu, o 40 % více kokainu, o 85 % více hašiše a o 7 % více tablet ecstasy. Policisté poukazují na to, že syntetické drogy jsou vyráběny stále blíže k potenciálním zákazníkům, čímž se snižují možnosti úspěšného zásahu policie.

Jako odstrašující označil drogový expert CDU HÜPPE především nárůst počtu prvokonzumentů heroinu. Přitom podle předchozích statistik bylo možno předpokládat, že se nárůst prvokonzumentů heroinu zastavil. Podle politika CDU tento nárůst souvisí s vedenou debatou o výdeji heroinu těžce závislým osobám. "Pokud se pro takové opatření vyjadřují policejní prezidenti a političtí představitelé Zelených tvrdí, že s heroinem je možno zestárnout, musí mít tato debata na mládež fatální účinky," prohlásil HÜPPE. Tváří v tvář aktuálnímu vývoji drogové scény posuzuje HÜPPE skepticky také obsah Zákona o omamných látkách, který v určitých případech umožňuje beztrestnost získání a držení malého množství drog pro vlastní potřebu. V tomto případě se jedná o zjevně falešný signál pro mládež. Nelze hovořit o odstrašujícím působení zákona, když v oblasti německo-nizozemských hranic je zastavováno trestní řízení v 75 % odhalených drogových deliktů.

Die Welt, 22.7.1997

Portugalsko

Evropské středisko pro sledování drog a drogové závislosti, autonomní instituce EU shromažďující informace z členských zemí se sídlem v Lisabonu, bude hrát důležitou roli v odhalování a hodnocení syntetických drog. Na základě společného rozhodnutí Rady EU z června 1997 se toto středisko stane centrem evropského systému včasného varování, které má umožnit včas identifikovat nové syntetické drogy a vyhodnotit jejich zdravotní a společenská rizika.

Za tímto účelem členské státy EU, v kterých se nová droga objeví, budou povinny předat drogové jednotce Europolu v Haagu a středisku v Lisabonu informace o výrobě, obchodování a formě konzumace dotyčné drogy. Obě instituce se pak spojí s Evropskou komisí a s Evropskou agenturou pro lékařské výrobky v Londýně s cílem podrobněji prozkoumat účinky a rizika nové drogy. V další etapě odborníci na omamné drogy, lékaři a politikové pod dohledem vědecké poradní rady střediska vyhodnotí potenciální rizika nové drogy a vyhotoví příslušnou zprávu. Pokud bude droga označena jako škodlivá, bude předán Radě EU požadavek, aby do jednoho měsíce vydala rozhodnutí o nezbytných kontrolách a o trestněprávních sankcích v jednotlivých členských státech.

Vzhledem k neobyčejné poptávce po syntetických drogách, jako je ecstasy, a k obtížím při snaze o udržení kontaktu drogové politiky s vývojem nových syntetických drog EU doufá, že tímto postupem bude možno rychleji a koordinovaněji než dosud reagovat na výskyt nových druhů syntetických drog.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 19.7.1997

Ruská federace

Výsledky boje s pašováním drog v prvním pololetí 1997 jsou velmi neuspokojivé. Objevily se naopak nové více než varovné tendence, podle nichž lze konstatovat, že ruský drogový trh je již zformován do konečné podoby a je srovnatelný s drogovými trhy většiny západních států.

V první řadě specialisté upozorňují, že na hranicích je zabavováno stále více drog. Podle údajů Správy pro boj s celními delikty (Upravlenije po borbe s tamožennymi pravonarušenijami - UBTP) Státního celního výboru (GTK) Ruské federace zabavili celníci v prvním pololetí 1997 více než 4,3 t drog, tj. o 43 % větší množství než ve stejném období roku 1996. Hlavní nebezpečí spočívá v tom, že se ruský drogový trh aktivně restrukturalizuje. Rostlinné drogy ve stále větším rozsahu nahrazují polosyntetické a syntetické drogy. Poprvé po řadě let došlo ke snížení množství zabavené makové slámy pašované z Ukrajiny. Oproti tomu přes hranice jsou ve zvýšeném rozsahu pašovány produkty z máku, především opiový extrakt, kterého bylo zabaveno v prvním pololetí 1997 celkem 151 kg (ve stejném období 1996 pouze 74 kg). Poprvé byl zjištěn případ pašování primitivně vyrobeného morfinu z Ukrajiny. Na uvedené nahrazení makové slámy přepracovanými produkty reagují odborníci prognózou, podle které lze brzy očekávat dodávky čistého heroinu z Ukrajiny.

Opiáty však přicházejí do Ruska i z východu a stále častěji dochází k případům zabavení opia na hranicích se státy Střední Asie. V prvním pololetí 1997 bylo v tomto regionu zabaveno 151 kg opia, což je třikrát více než za celé období roku 1995. Pracovníci Kolcovské a Orenburské celnice zabavili dokonce prvních 5,5 kg heroinu místní výroby.

Vyhrocuje se i problém pašování látek používaných pro nelegální výrobu narkotik z Ruské federace. V prvním pololetí 1997 bylo zadrženo 500 kg fenyloctové kyseliny, 251 t etyleteru, 18,5 t anhydridu kyseliny octové, 61 t acetonu, 149 t kyseliny chlorovodíkové a dalších více než 4500 t různých toxických látek. Všechny tyto látky byly exportovány bez potřebných licencí a certifikátů, takže je možno předpokládat, že byly určeny pro ilegální drogové laboratoře.

Segodnja, 15.7.1997

Ázerbájdžán

Podle ázerbájdžánských orgánů činných v trestním řízení se stále zvyšuje počet Íránců zadržovaných při pašování drog na íránsko-ázerbájdžánské hranici. V současné době si již ve vězeních odpykává trest 59 pašeráků drog, odsouzených soudy k trestům odnětí svobody. Vyšetřování dalších případů pašování z poslední doby pokračuje a některé vyšetřovací spisy již byly předány soudům. O každém konkrétním případě uvědomují kompetentní orgány íránské velvyslanectví v Baku.

Je zajímavé, že v poslední době vedoucí představitelé íránské ambasády začali projevovat znepokojení nad zdravotním a duševním stavem Íránců, kteří by za stejný trestný čin byli ve své vlasti odsouzeni k trestu smrti. Íránský velvyslanec Ali Rza BEGDELI na tiskové konferenci vyjádřil své politování nad tím, že ázerbájdžánská vězení, ve kterých trpí jeho krajané, jsou krajně neúrodná. Diplomatovo hořekování vyvolalo negativní reakci místního tisku. Přitom íránští pohraničníci ani celníci dosud nezadrželi ani jednoho pašeráka drog při jejich přechodu do Ázerbájdžánu, i když je zřejmé, že přes hranice se pašuje velké množství různých druhů měkkých i tvrdých drog. Ázerbájdžánská strana opakovaně informuje pohraniční orgány Íránu o používaných metodách pašování drog. Byly odhaleny případy pašování drog v krytých nákladních automobilech a v jiných případech pohraničníci dopadli pašeráky na horských stezkách.

Jako odpověď na vystoupení íránského velvyslance doporučil náměstek ministra spravedlnosti Ázerbájdžánu A. GASYMOV diplomatovi prohlídku vězení v Íránu, kde jsou vězněni obchodníci s drogami. Zločinci tohoto typu se však v íránských vězeních nevyskytují, neboť při prokázání jejich viny jsou odsouzeni k trestu smrti, kterému nemůže zabránit žádný diplomatický protest. Íránská vláda se ve vztahu s obchodníky a výrobci drog řídí jediným pravidlem: kdo byl zadržen s drogami, přijde o život.

Je třeba zdůraznit, že Írán je znám jako stát, který zaujímá vysoce zásadní pozici ve vztahu k drogám. Tato skutečnost byla v určitém období dokonce příčinou obvinění z nedodržování lidských práv. Přitom zavedení trestu smrti pro obchodníky s drogami bez možnosti jakékoliv jiné alternativy nepředstavuje jediné opatření, které přijal íránský stát v tomto směru. Teheránská vláda aktivně podpořila iniciativu celosvětového společenství, které sjednotilo své úsilí s cílem přerušit známou balkánskou trasu, po které jsou drogy přepravovány z regionu Zlatého pŕlměsíce. Část balkánské trasy prochází severními regiony Íránu a íránské státní orgány přijaly dosud ve světě výjimečná opatření. Do drogově nebezpečné oblasti byly přesunuty útvary Íránské gardy, které provádějí rozsáhlé kontroly, byly vybudovány tisíce kilometrů silnic. V horských soutěskách, které obvykle využívají pašeráci drog, byly vybudovány gigantické betonové bariéry. Také v důsledku těchto opatření se balkánská trasa přesunula na sever, na teritorium bývalých sovětských republik. Zdá se však, že spory íránských a ázerbájdžánských orgánů o osud pašeráků drog rozbíjejí mýtus o neprůchodnosti drog přes teritorium Íránu.

Segodnja, 27.6.1997

Jižní Afrika

V Jižní Africe se zvyšuje pašování drog a stále stoupá počet konzumentů kokainu a cracku. Konzumace omamných látek není v této zemi novinkou. Již před půl stoletím byla především v nižších společenských kruzích kouřena droga "dagga", což je místní název pro indické konopí. Konzumace tvrdých drog, zejména šňupání kokainu, byla až do konce osmdesátých let tohoto století vyhrazena pouze zámožnému obyvatelstvu s dobrodružnými sklony. V mezinárodním srovnání však bylo rozšíření konzumace tvrdých drog poměrně

omezené. Příčinou byla poměrně silná mezinárodní izolace tohoto státu a mnohem účinnější ochrana státních hranic než v současnosti.

Kromě obtížně kontrolovatelných pozemních hranic a pobřeží je v Jižní Africe řada velkých národních a mezinárodních letišť a desítky malých letišť bez nepřetržité celní kontroly. Tyto okolnosti, které v minulosti umožňovaly úspěšně obcházet mezinárodní hospodářské embargo, nyní působí proti státním zájmům. V době dramatických úsporných opatření, která jsou spojena s rozsáhlým snižováním početních stavů armády, je zcela nemožné zajistit spolehlivou ochranu hranic. Kromě toho fantazie pašeráků nezná hranice.

Podle údajů jihoafrického ministra spravedlnosti Dullah OMARA byl v minulých pěti letech zaznamenán mohutný nárůst pašování tvrdých drog. Pokud ještě v roce 1992 celní orgány zabavily na hranicích pouze 4 kg kokainu, v roce 1996 to již bylo 187 kg. Trh je zaplaven crackem, drogou známou z amerických ghett. Při ceně jedné dávky 10 FRF se nelze divit, že jen v provincii Gauteng se odhaduje počet kuřáků cracku na 150 000. Také jihoafrická mládež konzumuje při tanci na techno-diskotékách tabletky ecstasy, stejně jako jejich evropští vrstevníci. Celkově lze předpokládat, že policie zabaví nejvýše 10 až 15 % drog propašovaných do Jižní Afriky.

V této situaci někteří experti doporučují zrušení trestnosti konzumace kanabisových drog, jiní odborníci z řad stoupenců prevence před tímto krokem varují. Podle názoru drogového experta Makutula SYNIANIho je každá romantika kolem otázky kouření marihuany pochybná. Díky pokroku při pěstování této rostliny se obsah účinné látky tetrahydrokanabinolu v jihoafrické rostlině dagga během 30 let zvýšil 10krát. To znamená, že v současné době je marihuana v Jižní Africe podstatně silnější a také více návyková, než tomu bylo u drogy konzumované hippies v minulých desetiletích. Situaci komplikuje i to, že v tomto regionu se často kouří dagga v kombinaci s mandraxem, což může být podle dávky, věku a tělesné váhy až smrtelná kombinace. Jižní Afrika je hlavním odběratelem tabletovaných omamných látek vyráběných v Indii.

Jihoafrický ministr spravedlnosti se domnívá, že v tomto lukrativním odvětví nelegálního obchodu působí nejméně 136 zločineckých syndikátů. Mezi ně patří jak zástupci světově proslulého nigerijského narkobiznisu, tak i místní gangy. Spory o rozdělení trhu jsou řešeny zcela nebyrokraticky střelnou zbraní. Jen v květnu 1997 si toto vyřizování účtů mezi soupeřícími gangy na trhu s mandraxem vyžádalo 6 obětí. Boj proti obchodu s drogami dále ztěžuje to, že část policie i justice je zkorumpovaná. Jen tak je možno vysvětlit případy, kdy se ze soudní budovy ztratí spisy nutné k podání obžaloby ještě před jejich předáním státnímu zástupci. Situaci negativně ovlivňuje i skutečnost, že v Jihoafrické republice dosud chybí zákon postihující praní peněz.

Neue Zürcher Zeitung, 18.6.1997

KNIŽNÍ OKÉNKO

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Petr K. - Já, bývalý toxikoman

O přečtení této knihy jsem požádal šestnáctiletou středoškolačku Kateřinu.

Po přečtení knihy Já, bývalý toxikoman jsem si již po několikáté uvědomila, že to se mnou nikdy není tak špatné, abych začala brát drogy. Možná je na braní drog něco zajímavého, jiného, možná i hezkého, ale co za to? Ničit si vlastní zdraví, které máme každý jen jedno, a které se nedá koupit?

Několik týdnů před tím, než jsem tuto knihu začala číst, se mi dostala do ruky knížka My děti ze stanice ZOO od Christiane F.. Tyto dvě knihy jsou si podobné tím, že v obou vypráví dospívající lidé o tom, jak začali s drogou, jak žili a jak skončili. Myslím, že tuto knihu by si měl přečíst každý, kdo váhá, jestli má s drogou začít, nebo to již zkusil a neví, co ho čeká, když se rozhodne, že droga bude jeho jedinou láskou. Snad by si to po přečtení této knihy každý rozmyslel.

Příběh Petra K. na mne velmi zapůsobil. Knížku jsem četla jedním dechem a tak se mi líbila, že jsem si ji přečetla ještě jednou. V některých chvílích mi lezl mráz po zádech, to když např. Petr vyprávěl jak jeho těhotná švagrová bere drogy, potuluje se po hostincích a popíjí s manželem a "skvělou partou lidí" pivo a jiné alkoholické nápoje. Taková dívka (žena), když už čeká miminko, by určitě neměla pít a brát drogy. Ale dokáže to udělat feťačka pro své ještě nenarozené miminko? Asi ne, pro ni je důležitější, aby sehnala svou dávku, kterou k životu nezbytně potřebuje. Petr poutavě vypráví o tom, jak se snažil žít bez drogy, o všech pokusech, kdy nakonec zase skončil v nějaké partě feťáků. Ani vlastní žena a dítě ho nepřinutili, aby zůstal s nimi doma. Nakonec mu ale pomohla víra a Petr se ze své závislosti vyléčil. Díky podpoře svých blízkých přátel, matky a tety a nakonec i jeho druhé ženy.

Bylo by to krásné, kdyby lidé více věřili alespoň sami sobě a nenabourávali si vlastní psychiku. Když budou mít dnešní mladí lidé co dělat a nebudou je rodiče zbytečně kazit penězi, nemusí dopadnout tak jako Petr.

BAUDELAIRE Charles - Báseň o hašiši

Autorovi úvahy o hašiši, které ač se to při pročitání nezdálo vyústili v celkem jednoznačný závěr :

Po všech těchto úvahách je opravdu zbytečné, abych dále zdůrazňoval, jak nemravný ráz má hašiš. Pokud ho přirovnám k sebevraždě, k pozvolné sebevraždě, k stále zakrvavené a stále nabroušené zbrani, žádný rozumný člověk nebude mít co namítat.

Knihu vydalo v roce 1991 nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBÁTOR
ISBN 80 - 900906-1- 3

ZLATÁ EPOCHA OPIA

Opium bylo inspirací některých umělců přelomu století, hledajících vše neobvyklé a vzrušující. Nacházeli v něm nejen inspiraci, ale i prohloubení dekadentního nihilismu, pokud se na něm stali příliš závislími. Stalo se pak pouhým únikem z rodícího se nového světa a předznamenalo módní vlnu morfia a jiných derivátů, jejichž literárním odrazem se budou zabývat další sborníky Clinamenu. Tolik z úvodu tohoto sborníku do něhož byly vybrány ukázky z děl Appollinaire, Franc-Nohaina, Cottineta a dalších. Celkem jsou uvedena díla 12

autorů. Zaujal mě věk, kterého se tito autoři dožili - 30, 38, 38, 43, 52, 53, 65, 79, 88. U tří nebylo tyto údaje uvedeny.

Knihu vydalo v roce 1997 nakladatelství a vydavatelství CLINAMEN.
ISBN není uvedeno.

SHOENFELT Phil - Feťácká láska

Děj je zasazen do Londýna poloviny osmdesátých let, je studií tzv. němé generace, která svým požitkářstvím zakrývá zoufalství i znechucenost samu sebou, a její nevíry v cíle a touhy materialistické společnosti i její odtrženosti od minulosti.

Aktéry tohoto nihilistického milostného příběhu nezajímá politika ani náboženství, ale raději se vydávají cestou sebezničujícího sexu a manické posedlosti drogou na jakousi pouť na konec noci z níž není návratu. Osudy hrdinů jsou s ironickým a perverzním humorem sledovány až na samé dno jejich existence, až k bodu v němž bezútěšnost a rozklad nabývá transcendentních rozměrů a v němž už nezbývá nic jiného než si položit základní otázku - zda má cenu ještě žít...

Dave přiskočil zpátky k novinám a znovu si dřepnul. Funěl a hekal. Obličej fialový námahou. Náhle vydal mocný prd a zároveň se na novinovém papíře rozprskla příšerně páchnoucí sprška vodnatého průjmu. Smrad to byl opravdu nechutný, ale tento z nebe seslaný pohyb střev vykonal potřebné. Dave si s obličejem zkrouceným bolestí utřel zadek starým špinavým ručníkem, který se povaloval na zemi, a pak začal šmátrat ve sračce, dokud se jeho hledající prsty nesevěřely kolem kluzkého malého balíčku, kvůli kterému se tolik natrápil.

„A je to doma! Konečně si uděláme mejdan!“

Vítězoslavně zdvihl do vzduchu malý kulatý balíček. Heroin byl neprodyšně zavařen v igelitu a pokud jsem mohl vidět, páchnoucí výměšky neprosákly dovnitř. O Davovi se tradovalo, že je HIV pozitivní, a já jsem nebyl dvakrát nadšený z toho, že měl ten herák nacpaný v zadku.

Knihu vydalo nakladatelství v roce 1997 MAŤA.
ISBN 80-86015-11-1

Bulletin Národní protidrogové centrály

Vydavatel : Národní protidrogová centrála ÚOOZ S KP P ČR

Vedoucí redakční rady : npor. Miloš Vaněček

Adresa : Policie České republiky, pošt. schr. 41/V5, 156 80 Praha 5, Zbraslav

Vydává : oddělení vydavatelství obchodního odboru Tiskárny Ministerstva vnitra, Hyberská 2, 112 19 Praha 1

tel./fax. 24212671, 24217313

Tiskne : Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., Bartůňkova 4, 149 00 Praha 4,

tel./fax.:7957011, 7952603

Vychází 4x ročně

Cena : 63,-Kč

Roční předplatné : 252,-Kč

Objednávky přijímá a vyřizuje Obchodní odbor Tiskárny MV, Hyberská 2, 112 19 Praha 1

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen pouze se souhlasem redakční rady

Podávání novinových zásilek povolila Česká pošta, s.p., Odštěpný závod Praha, Čj.:6119/96, ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu Policie České republiky, Obecní policie, státních zastupitelství, soudů a vybraných institucí.

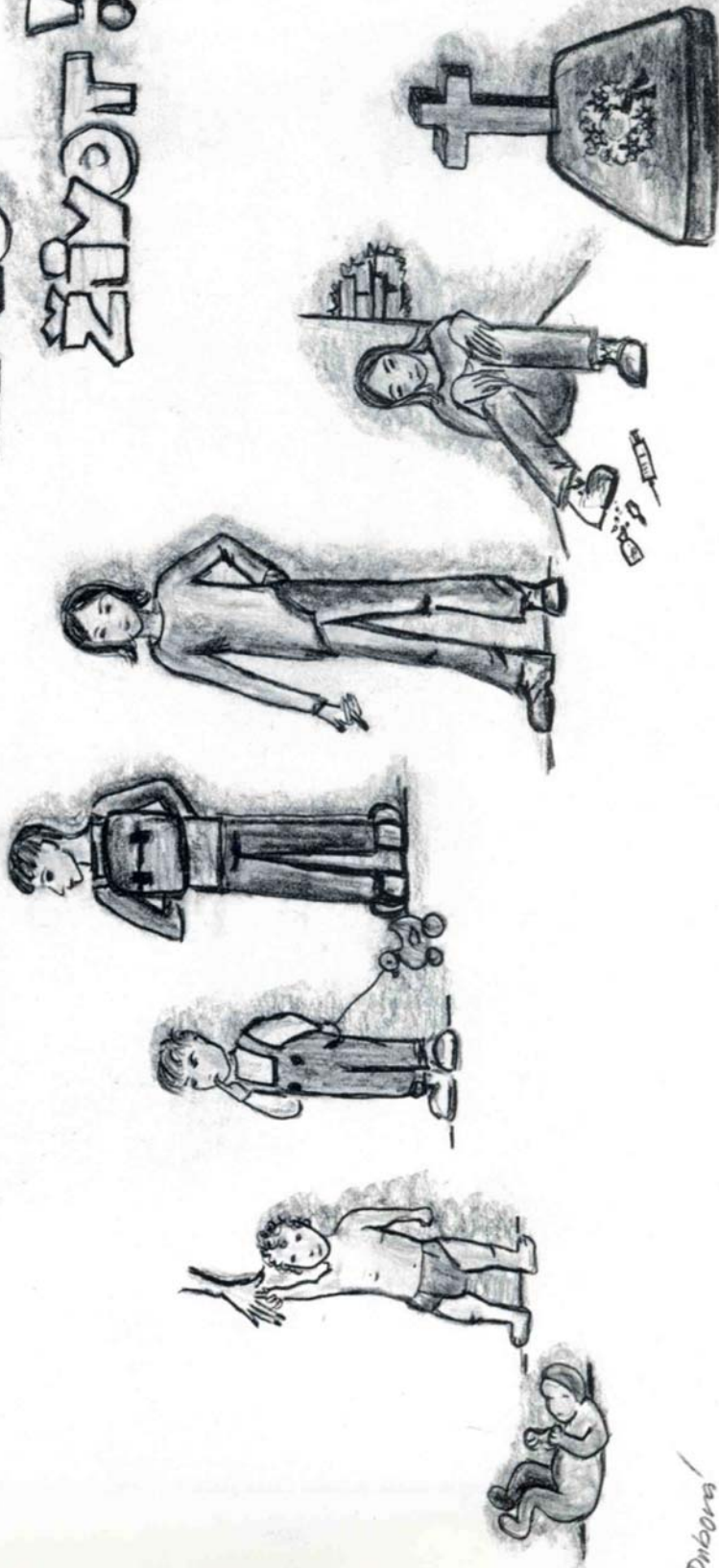
ISSN 1211-8834

PŘEMÝŠLEJTE,

JE TO PŘECE

VÁS

ŽIVOT!

Dubová